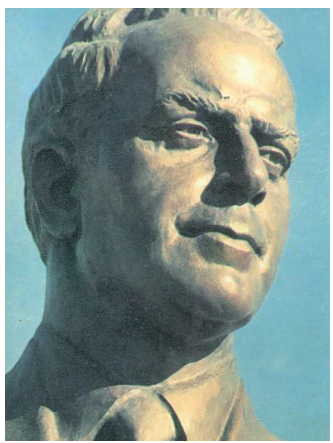

Milli azadlıqdan
şirin nemət yoxdur!

J. Huseynov

Azərbaycanın təşəbbüsü ilə...

Bax səh. 3

YENİ
AZƏRBAYCAN

Azərbaycan dövlət müstəqilliyi Azərbaycan xalqına milli servatidir.
Qəzet 1993-cü ilin aprel ayından nəşr olunur. Yeni Azərbaycan Partiyasının orqanı.

09 aprel
2025-ci il,
çarşamba
№ 057 (6885)
Qiyməti
60 qəpik

Bax səh. 2

Dünya gündəliyi Xankəndidə müzakirə olunur

Rəsmi İrəvanın “məcburi köçkün” iddiasına CAVAB

Bax səh. 4

Əlaqələr genişləndirilir...

Azərbaycan beynəlxalq aləmdə etibarlı tərəfdaş kimi tanınır. Bunu dünya ölkələrinin, nüfuzlu beynəlxalq təşkilatların Azərbaycanla əməkdaşlıqda maraqlı olmaları da təsdiqləyir. Prezident İlham Əliyevin xarici ölkələrə, həmçinin dünya ölkələrinin liderlərinin isə Azərbaycana səfərləri dövlətimizin beynəlxalq əlaqələrinin genişlənməsinə töhfəsini verməkdədir. Son illər Azərbaycanın Avropa, Türk dünyası ölkələri ilə olduğu kimi, ərəb dövlətləri ilə də münasibətləri yeni inkişaf mərhələsinə qədəm qoyub. Bu mənada, Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri ilə münasibətlər xüsusi əhəmiyyətə malikdir.

Yeri gəlmişkən, aprelin 7-də Azərbaycanın xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov Əbu-Dabi şəhərində Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin (BƏƏ) xarici işlər naziri Abdullah bin Zayed Əl Nəhyan ilə görüşüb. Xarici İşlər Nazirliyinin Mətbuat xidməti idarəsindən verilən məlumata görə, görüş zamanı Azərbaycan-BƏƏ əməkdaşlığının siyasi, iqtisadi, ticarət, energetika, humanitar aspektləri, regional və beynəlxalq təşkilatlar çərçivəsində tərəfdaşlıq, habelə bölgədə cari vəziyyət müzakirə olunub. İki ölkə arasında energetika, xüsusilə də alternativ enerji sahəsində aparılan işlər məmnunluqla qeyd olunub. Ölkələrimiz arasında əməkdaşlığın inkişafında siyasi dialoqun, o cümlədən siyasi məsləhətləşmələr mexanizminin əhəmiyyəti vurğulanıb. Regional və beynəlxalq təşkilatlar çərçivəsində qarşılıqlı dəstək və həmrəyliyin bundan sonra da davam etdirilməsinin vacibliyi diqqətə çatdırılıb.

C.Bayramov qarşı tərəfi postmünaqişə dövründə regional bərpə və sülh gündəliyi barədə ətraflı məlumatlandırıb, mövcud çağırışlar, o cümlədən minna təhdidi, habelə Ermənistan Konstitusiyası və bir sıra qanunvericilik aktlarında ölkəmizə qarşı davam etdirilən ərəzi iddialarından bəhs edib. Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin minasızlaşdırma sahəsində dəstəyinin, eləcə də işğaldan azad edilmiş ərazilərimizdə həyata keçirdiyi dəstəyin əhəmiyyəti məmnunluqla qeyd olunub.

Görüşdə, həmçinin qarşılıqlı maraq doğuran digər iktərəfli və regional məsələlər ətrafında fikir mübadiləsi aparılıb.

Azərbaycanın ərəb dünyası ilə dörin tarixi-mədəni bağlılığı var. Ərəb ölkələri mütəmadi olaraq Azərbaycanın ərəzi bütövlüyünə və suverenliyinə öz dəstəyini ifadə edib...

Bax səh. 4

Bax səh. 5

Növbəti uğur!

Çini “qınayanlar”...

Bax səh. 6

Aİ birgə müdafiə fondu yaradır

Bax səh. 7

İlk 3 ayda...

2025-ci ilin yanvar-mart aylarında Azərbaycanda iqtisadi artımın böyüməsi və fiskal orqanların gəlir əldə etmə imkanlarının yaxşılaşması dövlət büdcəsinin gəlirlərinin artmasında mühüm rol oynayıb. Belə ki, büdcə daxilolmalarında əsas fiskal orqan olan İqtisadiyyat Nazirliyi yanında Dövlət Vergi Xidməti büdcəyə ötən 3 ay ərzində 4 milyard 380,6 milyon manat köçürüb ki, bu da ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 98,9 milyon manat və yaxud 2,3 faiz çoxdur. Xatırladaq ki, bu il Dövlət Vergi Xidmətinin büdcəyə 15,5 milyard manat vəsait köçürməsi proqnozlaşdırılıb ki, müvafiq qurum ilk rüb ərzində həmin məbləğin 28,3 faizini təmin edib. Büdcə daxilolmalarında Dövlət Gömrük Komitəsi üzrə proqnoz da artıqlaması ilə icra edilib. Komitə tərəfindən ilk rübdə büdcəyə 1 milyard 430,5 milyon manat vəsait köçürülüb.

Büdcədə neft yığımları üzrə transferedici qurum - Dövlət Neft Fondundan köçürmələrin həcmi 3 milyard 620,3 milyon manat həcmində olub. Həmçinin, dövlət büdcəsinin gəlirləri üzrə öhdəliyini yerinə yetirən Əmlak Məsələləri Dövlət Xidməti üzrə daxilolmalar 10,4 milyon manat, dövlət büdcəsindən maliyyələşən təşkilatların ödənişli xidmətlərindən daxilolmalar 136,7 milyon manat və sair daxilolmalar 154,9 milyon manat təşkil edib. Nəticədə, cari ilin 3 ayı ərzində dövlət büdcəsinin gəlirləri 9 milyard 733,4 milyon manat təşkil edib. Bu, rüblük proqnozdan 171,4 milyon manat və ya 1,8 faiz çoxdur.

Büdcənin gəlirlər hissəsi üzrə daxilolmalarda qeyd olunan artımlar büdcə xərclərinin tam şəkildə icrasının da təmin edilməsinə mühüm təsir göstərib. Belə ki, dövlət büdcəsinin xərcləri 8 milyard 280 milyon manat proqnoza qarşı 8 milyard 115 milyon manat təşkil edib və xəzinədarlıq orqanları tərəfindən 320 mindən çox ödəniş tapşırığı yerinə yetirilib. Nəticədə, dövlət büdcəsinin xərc maddələrinin hər biri 100 faizə yaxın icra olunub.

Qeyd edək ki, 2025-ci ilin dövlət büdcəsinin gəlirləri 38 milyard 356 milyon manat, xərclərinin məbləği isə 41 milyard 407,6 milyon manat nəzərdə tutulub. Büdcə gəlirlərinin 18 milyard 773 milyon manatı neft-qaz sektorunun, 19 milyard 543 milyon manatı qeyri-neft-qaz sektorunun payına düşür. Qeyri-neft gəlirləri büdcədə 51 faizə yaxın...

Bax səh. 3

Tbilisinin əsas hədəfi...

Bax səh. 5

Yaxın Şərqdə vəziyyət dəyişir?

Bax səh. 6

İkitərəfli əməkdaşlığımızın daha da inkişaf etdirilməsi üçün yaxşı imkan var

Prezident İlham Əliyev İranın yol və şəhərsalma nazirini qəbul edib

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev aprelin 8-də İran İslam Respublikasının yol və şəhərsalma naziri, Azərbaycan-İran İqtisadi Əməkdaşlıq üzrə Hökumətlərarası Birgə Komissiyasının həmsədri Fərzanə Sadıqi qəbul edib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Prezident İlham Əliyev son dövrlərdə Azərbaycanın və İranın yüksək səviyyəli nümayəndə heyətlərinin qarşılıqlı səfərlərinin intensiv xarakter daşmasını məmnunluqla qeyd edərək, bunun ölkələrimiz arasında dostluğun möhkəmləndirilməsinə və ikitərəfli əməkdaşlığımızın daha da inkişaf etdirilməsinə yaxşı imkan yaratdığını dedi.

Dövlətimizin başçısı Fərzanə

Sadıqin ölkəmizə səfəri çərçivəsində Azərbaycan-İran İqtisadi Əməkdaşlıq üzrə Hökumətlərarası Birgə Komissiyasının iclasının keçirilməsini müsbət qiymətləndirdi və Komissiyanın gündəliyində iqtisadi-ticari, energetika, nəqliyyat və digər sahələrdə əməkdaşlığımızın inkişaf etdirilməsi üçün vacib layihələrin olduğunu qeyd etdi.

Qonaq ilk növbədə İran İslam Respublikasının Prezidenti Məsud Pezeşkianın salamlarını dövlətimizin başçısına çatdırdı.

Prezident İlham Əliyev salamlara görə minnətdarlığını bildirdi, onun da salamlarını İran dövlətinin başçısına çatdırmağı xahiş etdi.

İranın ölkəmizlə münasibətləri

bütün sahələrdə inkişaf etdirməkdə maraqlı olduğunu deyən Fərzanə Sadıq xalqlarımızın tarixi, mədəni, dini və qohumluq əlaqələrinin olduğunu bir daha vurğuladı.

Qonaq qeyd etdi ki, İran Prezidentinin ölkəmizə planlaşdırılan səfəri öncəsi Hökumətlərarası Birgə Komissiyanın iclasının keçirilməsi gündəlikdə duran vacib məsələlərin müzakirəsi baxımından olduqca əhəmiyyətlidir.

Görüşdə Şimal-Cənub nəqliyyat dəhlizinin inkişafı, Araz çayı üzərində Ağbənd və Kələlə məntəqələrini birləşdirən avtomobil körpüsünün tikintisi layihəsi və qarşılıqlı maraq doğuran digər sahələrdə əməkdaşlıq məsələləri ilə bağlı fikir mübadiləsi aparıldı.

Dünya gündəliyi Xankəndidə müzakirə olunur

Son illər Azərbaycan dünya beynin mərkəzlərinin analitiklərinin iştirakı ilə global gündəliyin aktual məsələləri ətrafında faydalı müzakirələrin aparıldığı

məkan qismində çıxış edir. Dinamik iqtisadi inkişaf, artan imkanlar, Qlobal Şərqə Qlobal Qərb arasında etibarlı körpü olması, yeni çağırışlara həssas ya-

naşma sərgiləməsi və əlbəttə ki, cəmiyyətin tolerantlığı Azərbaycanın cəlbəediciyini artıran əsas amillərdir.

Dünya beynin mərkəzlərinin

təmsilçiləri yenidən Azərbaycana toplaşsınlar. Onlar ADA Universitetinin və Beynəlxalq Münasibətlərin Təhlili Mərkəzinin birgə təşkilatçılığı ilə aprelin

8-də işə başlayan 7-ci ADA Siyasi Forumunda iştirak etmək üçün respublikamıza təşrif gətiriblər. Bu dəfə görüş yeri tarixi şəhərimiz Xankəndidir.

Qlobal səviyyədə beynin mərkəzlərinin artan rolu

Dünyada müşahidə edilən proseslər və sürətlə dəyişən reallıqlar fonunda beynin mərkəzlərinin rolu heç vaxt olmadığı qədər artıb. Bəşəriyyət son dərəcə narahat bir dövrdən keçir. Qloballaşma, iqlim dəyişmələri, coğrafiyası genişlənən müharibələr, yeni sənaye inqilabı, süni intellekt erasına keçid, digər müxtəlif istiqamətli transformasiyalar dünya üçün yeni çağırışlar yaradır. Bu çağırışlar fonunda global və milli gündəliklər uzlaşdırılmalı, necə deyirlər, qızıl orta müəyyənləşdirilməli, təcrübə mübadiləsi aparılmalıdır. Burada yüksək səviyyəli analitiklərin çalışdığı beynin mərkəzlərinin rolu önə çıxır. Beş və yaxud on il sonra dünya hansı dəyişikliklərlə üzləşə bilər? Ehtimal olunan sürətli transformasiyalar üçün hansı tədbirlər görülməlidir? Bu qəbildən olan suallara ən azından ehtimallar səviyyəsində cavablar tapılmalıdır. Bu baxımdan beynin mərkəzlərinin araşdırmaları və nəticələri müstəsna önəm daşıyır. Hazırda dünya üzrə 6500-dən çox beynin mərkəzi fəaliyyət göstərir. Onların verdikləri proqnozlar əsasında gələcəyimizlə bağlı aydın baxışlar formalaşdırmaq mümkündür.

Ayrı-ayrı beynin mərkəzlərinin fəaliyyətləri, təbii ki, müxtəlif istiqamətləri əhatə edir. Milli səviyyələrdə də analitiklərin təhlillərinə və proqnozlarına böyük ehtiyac var. Beynin mərkəzlərinin mütəmadi qayda-da apardıqları sorğular cəmiyyətlərin sosial sifarişlərini müəyyənləşdirməklə dövlətlərin siyasətinə bu və ya digər dərəcədə yön verir. Son illərdə ölkəmizdə aparılan belə sorğular Azərbaycan cəmiyyətinin həmrəyliyini və ardıcılıqla aparılan dövlət siyasətindən yüksək vətəndaş məmnunluğunu əks etdirib ki, bu da dünya üçün gözəl nümunədir.

Xatırladaq ki, respublikamızda 2022-ci il sentyabrın 28-də Beynəlxalq Münasibətlərin Təhlili Mərkəzinin təşkilatçılığı ilə beynin mərkəzlərinin I Forumu keçirilib. Forumun keçirilməsində əsas məqsəd beynin mərkəzlərinin fəaliyyətinin stimullaşdırılması və onun dövrün tələblərinə uyğun təşkil edilməsi, dövlət qurumları və

beynin mərkəzləri arasında mütəmadi kommunikasiyanın, əməkdaşlığın qurulmasının təmin olunması idi. Forum çərçivəsində aparılan müzakirələr və verilən təkliflərin təhlili növbəti addımlar üçün istiqamətlərin müəyyənləşdirilməsinə imkan yaratdı.

Respublikamızda dünya beynin mərkəzlərinin təmsilçilərinin iştirakı ilə global forumların keçirilməsi artıq ənənə halını alıb. Belə forumların coğrafiyasının genişləndirilməsinin və işğaldan azad edilmiş ərazilərimizdə də keçirilməsinin təməli isə faydalı müzakirələrə həmişə açıq

olan Prezident İlham Əliyevin xeyir-duası ilə qoyulub. 2021-ci il aprelin 13-də dövlətimizin başçısının iştirakı ilə ADA Universitetində keçirilən “Cənubi Qafqaza yeni baxış: münaqişədən sonra inkişaf və əməkdaşlıq” mövzusunda beynəlxalq konfransda iştirakçılar Qarabağda beynəlxalq konfransın keçirilməsini təklif etmişdilər və dövlətimizin başçısı bu təklifi müsbət qiymətləndirmişdi. Bir il sonra - 2022-ci il aprelin 28-də Şuşada işinə başlayan və Bakıda davam edən “Cənubi Qafqaz: İnkişaf və əməkdaşlıq” mövzusunda beynəlxalq konfransda 23 ölkədən gəlmiş 40 iştirakçı qatılmışdı. Təsədüfi deyil ki, beynəlxalq konfransın iştirakçıları Şuşada quruculuq və bərpa mövzusunda “Şuşa - dirçəliş gedən yol”, postmünaqişə dövrünə dair “Əməkdaşlıq, imkanlar və çağırışlar” adlı panel müzakirələri keçiriblər. Bu mühüm platforma xarici ekspertlərə postmünaqişə dövründə Cənubi Qafqaz ölkələri arasında əlaqələrin inkişafı, kommunikasiyaların açılması imkanlarının nəzərdən keçirilməsi, sülh gündəliyinin müzakirəsi baxımından əlverişli imkan yaradıb.

Artıq yeddinci dəfədir keçirilən global forumlarda bir qayda olaraq ən aktual mövzularda vacib müzakirələr aparılır. Məlum olduğu kimi, postmüharibə dövründə işğaldan azad olunmuş ərazilərə soydaşlarımızın Böyük Qayıdışının ləyaqətli şəkildə təmin edilməsi Azərbaycanın beş milli prioritetindən biri kimi müəyyənləşdirilib. Buna nail olmaqdan ötrü bəhs olunan ərazilərdə çoxsaylı layihələr reallaşdırılıb, şəhər və kəndlər bərpa olunur, göz önündə daha fəravan, daha gözəl Qarabağ formalaşır. Ölkəmizin bu reallıqları global forumların müzakirələrindən kənarda qalmır. 2023-cü il dekabrın 6-da Bakıda ADA Universitetinin və Beynəlxalq Münasibətlərin Təhlili Mərkəzinin birgə təşkilatçılığı ilə “Qarabağ: 30 ildən

Ən aktual mövzularda vacib müzakirələr

sında salınan Ağalı kəndi ilə tanış olublar. Bəhs olunan forum qayıdış prosesinin sosial, iqtisadi, təhlükəsizlik və infrastruktur

aspektlərini, beynəlxalq təcrübənin ölkəmizdə tətbiqini müzakirə etməyə imkan yaradıb. Eyni zamanda, ölkəmizin reallıqları və təcrübəsi beynəlxalq ekspertlərə təqdim

olunub.

Bundan əvvəl 2024-cü il aprelin 23-də ADA Universitetində Prezident İlham Əliyevin iştirakı ilə açılış tədbiri baş tutan sayca altıncı beynəlxalq forum “COP29 və Azərbaycan üçün Yaşıl Baxış” mövzusunda keçirilib. Tədbirə 30 ölkədən 64 iştirakçı qatılıb. Altıncı forum üçün seçilən mövzu dünyanın yeni çağırışlarından biridir. Hazırda iqlim dəyişmələrindən bütün dünyaya təsirlənir, bir sıra ölkələr, o cümlədən kiçik ada dövlətləri üçün isə bu, həyatı əhəmiyyət təşkil edir. Azərbaycan ötən ilin noyabr ayında BMT-nin iqlim konfransına - COP29-a uğurla ev sahibliyi etməklə və mühüm nəticələrə nail olmaqla iqlim çağırışlarına yüksək həssaslıqla yanaşdığını bir daha nümayiş etdirdi. Əlamətdar haldır ki, altıncı forum çərçivəsində beynəlxalq beynin mərkəzlərinin təmsilçiləri Laçında da olublar və müzakirələri burada panel formatında davam etdiriblər.

ADA Universitetinin və Beynəlxalq Münasibətlərin Təhlili Mərkəzinin birgə təşkilatçılığı ilə aprelin 8-də Xankəndi şəhərindəki Qarabağ Universitetində işinə başlayan 7-ci ADA Siyasi Forumu üçün “Yeni Dünya Nizamına Doğru” mövzusu seçilib. Forumda 44 ölkədən 80-dən çox beynəlxalq ekspert, beynin mərkəzlərinin nümayəndələri iştirak edirlər. Forum çərçivəsində iki panel sessiya keçiriləcək. Birinci paneldə “Geosiyasi dəyişikliklər və onların regional suverenliyə təsiri” mövzusu müzakirə olunacaq. İkinci panel isə “Yeni dünya nizamı: İqtisadi transformasiya və rəqəmsal inqilabdan gözləntilər” mövzusunda həsr olunub.

Mübariz ABDULLAYEV

Bəşəriyyət son dərəcə narahat bir dövrdən keçir. Qloballaşma, iqlim dəyişmələri, coğrafiyası genişlənən müharibələr, yeni sənaye inqilabı, süni intellekt erasına keçid, digər müxtəlif istiqamətli transformasiyalar dünya üçün yeni çağırışlar yaradır. Bu çağırışlar fonunda global və milli gündəliklər uzlaşdırılmalı, necə deyirlər, qızıl orta müəyyənləşdirilməli, təcrübə mübadiləsi aparılmalıdır.

son-
ra evə
dönüş.
Nailiyyətlər və çətinliklər” mövzusunda forum təşkil olunub. Forumda Prezident İlham Əliyev də iştirak edib. Forumdan bir gün əvvəl - dekabrın 5-də 30 ölkəni təmsil edən 60 xarici ekspertin iştirakı ilə Zəngilanda panel müzakirə keçirilib. Tədbir iştirakçıları işğaldan azad edilmiş Zəngilan rayonunda yeni yananmalar əsa-

Azərbaycanın təşəbbüsü ilə...

ECO çərçivəsində yeni əməkdaşlıq formatları və layihələri müəyyənləşməkdədir

Üzv olduğu global və regional təşkilatlarda geniş tərəfdaşlıq, qarşılıqlı etimad və anlaşma, integrasiya və digər mühüm amillərin güclənməsinə töhfə verən Azərbaycan enerji və qeyri-enerji layihələrinin təşəbbüskarı və nümunəvi addımları ilə fərqlənməkdədir. Həmin

təşkilatlardan biri olan İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatında (ECO) öz faydalı təklifləri ilə seçilən respublikamız sivilizasiyalararası dialoqa, humanitar əməkdaşlığa, sülh təşəbbüsünün təşviqinə dərin töhfələr verir, iqtisadiyyat, ticarət, enerji, nəqliyyat, turizm, kənd

təsərrüfatı və ekologiya sahələrində əməkdaşlıqda öz fəal iştirakını gücləndirir.

ECO regionumuzun nəhəng iqtisadi potensialından daha səmərəli istifadə, region ölkələri arasında iqtisadiyyat və ticarət sahəsində əlaqələrin inkişaf et-

dirilməsi baxımından əlverişli imkanlara malikdir. Azərbaycanın xarici siyasətində ECO-ya üzv ölkələrlə əlaqələrin önəmli yer tutduğunu böyən edən Prezident İlham Əliyev bildirib ki, İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatına üzv dövlətlərlə münasibətlərimiz dostluq və

qarşılıqlı hörmətə əsaslanır. “Biz, həmçinin beynəlxalq platformalarda, o cümlədən İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı və Qoşulmama Hərəkatı çərçivəsində İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatına üzv dövlətlərlə səmərəli əməkdaşlıq edirik”.

Enerji təhlükəsizliyi, nəqliyyat bağlantıları

Azərbaycan ECO-nun 2006-cı ilin mayında və 2012-ci ilin oktyabrında Bakıda keçirilmiş IX və XII Zirvə görüşlərinə uğurla ev sahibliyi edib. Bu toplantılar çərçivəsində qəbul olunan qərarlar təşkilat daxilində əməkdaşlığın keyfiyyətə yeni mərhələyə keçməsinə şərait yaradıb. Həmin Zirvə görüşlərində Azərbaycanın təşəbbüsü ilə enerji təhlükəsizliyi, nəqliyyat bağlantılarının gücləndirilməsi, ekoloji məsələlər və davamlı inkişaf mövzularında önəmli sənədlər qəbul olunub. Eyni zamanda, 2023-cü ilin oktyabrında Bakıda keçirilən İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatı Nazirlər Şurasının 27-ci iclası aparıcı mövzu olan “Yaşıl keçid və qarşılıqlı bağlantılar” hədəflərinə çatmaq üçün xüsusi aktuallıq kəsb edib, üzv ölkələr arasında “yaşıl enerji” sahəsində əməkdaşlığın əsasını qoyub.

Geosiyasi baxımdan, ECO platforması Azərbaycan üçün regional həmrəyliyin və strateji tərəf-

daşlığın möhkəmləndirilməsi üçün mühüm vasitədir. Həmçinin, ECO təşkilatı da Azərbaycanın son illərdə global dünya ilə balanslaşdırılmış və çoxşaxəli siyasətinin müsbət nəticələrini, eləcə də artan resurs və tranzit imkanlarını nəzərə alaraq sıx əməkdaşlığı

daha da artırmağa üstünlük verir. Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu, Trans-Xəzər Beynəlxalq Nəqliyyat Marşrutu (Orta Dəhliz) və Cənub Qaz Dəhlizi kimi layihələrin icrası bu baxımdan ECO-nun starteji maraqlarına xidmət edir. ECO-ya üzv ölkələrin Avropa və Çin arasındakı coğrafiyada yerləşməsi geosiyasi və geoiqtisadi baxımdan olduqca əhəmiyyətlidir. Məhz bunun nəticəsidir ki, həmin coğrafiyada xüsusi strateji logistika imkanları ilə seçilən islam və türk dövlətlərinin Orta Dəhliz və Cənub Qaz Dəhlizi kimi layihələrdə ortaq addımlar atması daha çox diqqəti cəlb edir.

Son illər ECO-Azərbaycan əlaqələri daha geniş iqtisadi parametrləri əhatə etməyə başlayıb və ticarət, kənd təsərrüfatı və “yaşıl iqtisadiyyat” sahələrində həyata keçirilən əməkdaşlıq təşəbbüsləri ölkəmizin bu regional qurumda rolunu daha da gücləndirib. Bundan əlavə, Azərbaycan ECO çərçivəsində “yaşıl enerji” təşəbbüslərinə də böyük önəm verir. Son dövrlərdə Azərbaycan, Qazaxıstan və Özbəkistan arasında enerji sistemlərinin birləşdirilməsi layihəsi üzrə sənəd imzalanıb. Bu təşəbbüs regionda alternativ enerji mənbələrinin səmərəli istifadəsini, enerji təhlükəsizliyinin artırılmasını və dayanıqlı inkişafın təmin olunmasını hədəfləyir. Bakıda ECO regionu üçün “Təmiz Enerji Mərkəzi”nin yaradılması ilə bağlı aparılan müzakirələr də Azərbaycanın bu sahədəki liderlik

iddiasını bir daha ortaya qoyur. Azərbaycan ECO ölkələri ilə ticarət dövriyyəsinin və

“Yaşıl iqtisadiyyat” quruculuğunda uğurlu başlanğıc

iqtisadi əlaqələrin genişlənməsində maraqlıdır. Ölkəmiz regionda ticarətin asanlaşdırılması, gömrük və logistika prosedurlarının sadələşdirilməsi, sərmayə mühitinin yaxşılaşdırılması və sənaye əməkdaşlığının gücləndirilməsi kimi təşəbbüslərlə çıxış edir. Qeyri-neft sahələrində hər iki tərəfin böyük potensialları mövcuddur. Bu resursların hərəketə gətirilməsi İƏT ölkələri ilə qarşılıqlı mal və xidmətlərin ticarətinin artmasına da yaxşı zəmin yaradır. Azərbaycanın hazırkı ixrac strategiyasında qeyri-neft ixracında aqrar-sənaye mallarının önəməli bazarlardan yeni bazarlara çıxışının təmin edilməsi və dayanıqlı ticarət infrastrukturlarının yaradılması mühüm yer tutur ki, bu baxımdan yeni imkanların səfərbər edilməsi ixracın coğrafiyasını daha da genişləndirə bilər.

Aqrar sahədə birgə təşəbbüslər

Eləcə də, son illərdə Azərbaycan və ECO ölkələri arasında aqrar sahədə səmərəli əməkdaşlıq çərçivəsində təşkilatın ixtisaslaşmış orqanları ilə birgə regional layihələr həyata keçirilib. Üzv ölkələr tərəfindən irəli sürülən yeni təşəbbüslər dəstəklənib, kənd təsərrüfatı və qida məhsullarının ticarət dövriyyəsinin artırılması, aqrar sahədə məhsuldarlığın daha da artırılması, torpaq və su resurslarından səmərəli istifadə ilə bağlı birgə addımlar atılıb. Hazırda tərəflər aqrar sahədə ənənəvi istehsal və emal üsullarından müasir aqrar-sənaye modelinə keçidi sürətləndirmək, “ağıllı kənd təsərrüfatı” texnologiyalarının tətbiqini geniş-

ləndirmək, bərpaolunan enerji və dayanıqlı kənd təsərrüfatı mexanizmlərinin

tətbiqini təmin etmək, ekoloji təmiz və halal qida prinsipi ilə fəaliyyət göstərən kənd təsərrüfatı müəssisələri və aqroparklar yaratmaq üçün birgə təşəbbüsləri nəzərdən keçirir.

Ölkəmizin perspektiv planlara əsasən, aqrar sektorun müxtəlif bölmələrinə sərmayələrin cəlb olunması, xarici iş adamları arasında əlaqələrin gücləndirilməsi və təşviq edilməsi nəzərdə tutulur. Hökumət bu istiqamətdə müxtəlif stimullaşdırıcı iqtisadi alətlər, o cümlədən vergi və gömrük güzəştləri tətbiq edir.

İşğaldan azad edilmiş ərazilərdə xarici investorlar üçün tətbiq edilən geniştutumlu güzəştlər, səmərəli iqtisadi alətlər ECO ölkələrinin biznes icması üçün də böyük imkanlar yaradır. Təşkilatın nümayəndə heyəti ilə keçirilən görüşlərdə sərmayəçilərə bu bölgənin aqrar layihələrdə təmsil olunmaq üçün münbit şərait yaradıldığı xatırladılıb və qarşı tərəfin marağına səbəb olub. Təşkilatın baş katibi Əsəd Məcid Xan mövcud əlverişli in-

vestisiya iqliminin dəyərləndirəcəyini və azad edilmiş ərazilərdə aqrar sektorda müntəzəm qı texnologiyaların tətbiqi və təcrübə mübadiləsi istiqamətində İƏT-in rolunun artırılacağını böyən edib. Yeri gəlmişkən, Şuşa şəhərinin 2026-cı il üçün İƏT-in turizm paytaxtı elan edilməsi bu bölgəyə turizm xidmətləri üzrə xarici şirkətlərin gəlməsi üçün də dərin stimullar yaradır. İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatının 2025-ci ildə 17-ci sammitinin Azərbaycanda keçirilməsi isə Azərbaycanın bu qurum

ECO investorlarının azad ərazilərə marağı

daxilində təşəbbüskar mövqeyə malik olduğunu, regional əməkdaşlığa verdiyi töhfələrin yüksək qiymətləndirildiyini göstərir. Bu tədbir Azərbaycanın regional integrasiya proseslərində fəal iştirakını daha da gücləndirməklə yanaşı, ölkənin beynəlxalq miqyasda diplomatik və iqtisadi mövqeyinin möhkəmlənməsinə də mühüm töhfə verəcək. Azərbaycanın təklif etdiyi yeni əməkdaşlıq formatlarının və layihələrin ECO məkanında həyata keçirilməsi üçün əlverişli imkanlar formalaşacaq.

ELBRUS CƏFƏRLİ

İlk 3 ayda...

2025-ci ilin yanvar-mart aylarında Azərbaycanda iqtisadi artımın böyüməsi və fiskal orqanların gəlirəldətməsi

imkanlarının yaxşılaşması dövlət büdcəsinin gəlirlərinin artmasında mühüm rol oynayıb. Belə ki, büdcə daxilolma-

larında əsas fiskal orqan olan İqtisadiyyat Nazirliyi yanında Dövlət Vergi Xidməti büdcəyə ötən 3 ay ərzində 4

milyard 380,6 milyon manat köçürüb ki, bu da ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 98,9 milyon və yaxud 2,3 faiz çoxdur. Xatırladaq ki, bu il Dövlət Vergi Xidmətinin büdcəyə 15,5 milyard manat vəsait köçürməsi proqnozlaşdırılıb ki, müvafiq qurum ilk rüb ərzində həmin məbləğin 28,3 faizini təmin edib. Büdcə daxilolmalarında Dövlət Gömrük Komitəsi üzrə proqnoz da artıqlaması ilə icra edilib. Komitə tərəfindən ilk rübdə büdcəyə 1 milyard 430,5 milyon manat vəsait köçürülüb.

Büdcə gəlirlərinin artması bütün iqtisadi və sosial hədəfləri icra etməyə imkan verib

Neft Fondu 3 ayda 3,6 milyard manat pul köçürüb

Büdcədə neft yığımları üzrə transferedici qurum - Dövlət Neft Fondundan köçürmələrin həcmi 3 milyard 620,3 milyon manat həcmində olub.

Həmçinin, dövlət büdcəsinin gəlirlər üzrə əhəmiyyətini yerinə yetirən Əmlak Məsələləri Dövlət Xidməti üzrə daxilolmalar 10,4 milyon manat, dövlət büdcəsindən maliyyələşən təşkilatların ödənişli xidmətlərindən daxilolmalar 136,7 milyon manat və sair daxilolmalar 154,9 milyon manat təşkil edib. Nəticədə, cari ilin 3 ayı ərzində dövlət büdcəsinin gəlirləri 9 milyard 733,4 milyon manat təşkil edib. Bu, rüblük proqnozdan 171,4 milyon manat

və ya 1,8 faiz çoxdur.

Büdcənin gəlirlər hissəsi üzrə daxilolmalarda qeydə alınan artımlar büdcə xərclərinin tam şəkildə icrasının da təmin edilməsinə mühüm təsir göstərmişdir. Belə ki, dövlət büdcəsinin xərcləri 8 milyard 280 milyon manat proqnoza qarşı 8 milyard 115 milyon manat təşkil edib və xəzinədarlıq orqanları tərəfindən 320 mindən çox ödəniş tapşırığı yerinə yetirilib. Nəticədə dövlət büdcəsinin xərc maddələrinin hər biri 100 faizə yaxın icra olunub.

Beşinci sosial islahat paketinin icrası

2025-ci ilin büdcə zərfi Azərbaycan dövlətinin sosial iradəsini əks etdirməklə sosialyönümlü prioritetlərə əsaslanır. Büdcədə sosial xərclərin məbləği 41 faiz təşkil edəcək ki, bu da vətəndaşların sosial rifahının və təminatının yaxşılaşdırılması üçün mühüm maliyyə bazası deməkdir. Bu, eyni zamanda, birbaşa sosial xərclə-

xərcləri 4,8 milyard manat təşkil edir. Bundan başqa, Dövlət Sosial Müdafiə Fondunun büdcə gəlirləri 8 milyard manat olmaqla, növbəti ildə sosial xərcləri qarşılamaq üçün əhəmiyyətli maliyyə mənbəyi formalaşdırır. Ümumilikdə, cari ilin büdcə gəlirlərində qeydə alınan artımlar beşinci sosial islahat paketinin icra olunması üçün güclü baza yaradır. Sosial paket çərçivəsində yanvar ayından minimum əmək haqqı və minimum pensiyalar, əmək pensiyaları, bir sıra dövlət orqanlarının əməkdaşlarının əməkhaqları artırılıb. Yaxın günlərdə isə təqatid və digər müavinətlər də artırılacaq. Beləliklə, 2025-ci ilin büdcə potensialı sosial tədbirlərin əhatəsinin genişlənməsi üçün hüquqi əsaslar yaradır.

ELBRUS CƏFƏRLİ

Büdcədə əsas xərc prioritetləri

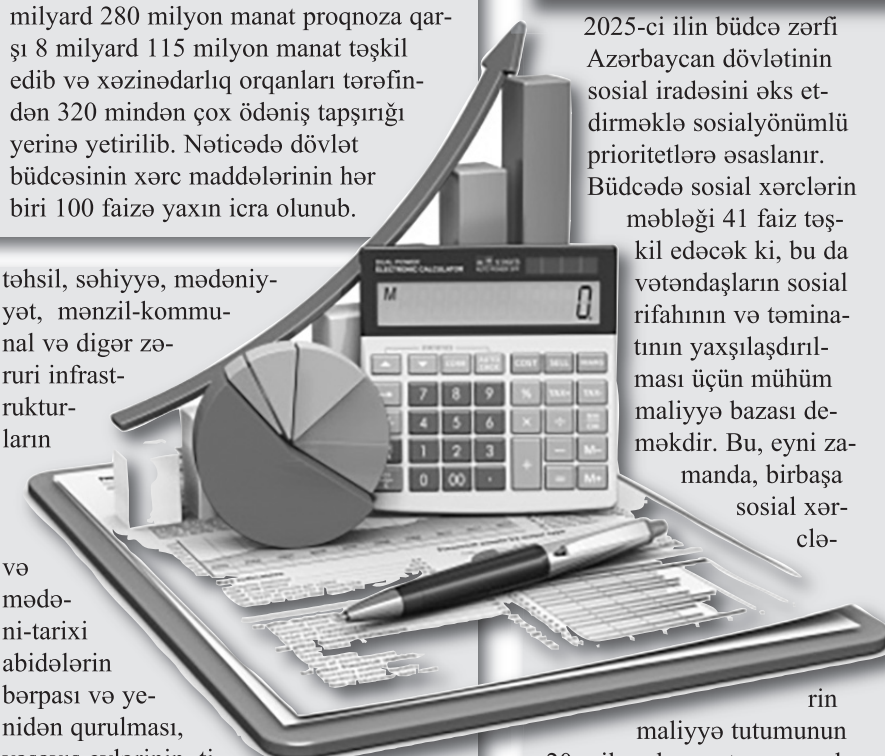
Qeyd edək ki, 2025-ci ilin dövlət büdcəsinin gəlirləri 38 milyard 356 milyon manat, xərclərinin məbləği isə 41 milyard 407,6 milyon manat nəzərdə tutulub. Büdcə gəlirlərinin 18 milyard 773 milyon manatı neft-qaz sektorunun, 19 milyard 543 milyon manatı qeyri-neft-qaz sektorunun payına düşür. Qeyri-neft gəlirləri büdcədə 51 faizə yaxın olmaqla, xüsusi üstünlük təşkil edir. Dövlət büdcəsinin xərcləri nominal və funksional baxımdan ən böyük xərc toplusu hesab oluna bilər. Belə ki, xərclərin məbləği 2024-cü ilin təsdiq edilmiş ilk büdcəsinə nisbətən 4

milyard 605 milyon manat və yaxud 12,5 faiz, yenidən baxılımsız büdcəyə nisbətən isə 1 milyard 625 milyon manat və yaxud 4,1 faiz çoxdur. Bu isə büdcənin yığım potensialı nəzərə alınmaqla böyük bir maliyyə təminatının yaradılması deməkdir. İlk rüb üzrə yığımlar isə həmin təminatın tam həcmdə və həttə artıqlaması ilə yerinə yetiriləcəyinə dəlalət edir.

2025-ci ildə dövlət büdcəsinin xərc prioriteti kimi ilk yeri müdafiə və təhlükəsizlik istiqaməti tutur. Həmin xərclərin məbləği 8 milyard 396,3 milyon manat olmaqla cəmi xərclərin 19 faizini təşkil edir. Büdcə xərclərində ikinci başlıca istiqamət isə Böyük Qayıdışa dair I Dövlət Proqramının icrası çərçivəsində nəzərdə tutulan tədbirlərin maliyyələşdirilməsidir. Bu xərc siyasətinə əsasən, azad ərazilərdə müasir infrastrukturların yaradılması (elektrik enerjisi, təbii qaz, su, rabitə, yol,

təhsil, səhiyyə, mədəniyyət, mənzil-kommunal və digər zəruri infrastrukturların

və mədəni-tarixi abidələrin bərpası və yenidən qurulması, yaşayış evlərinin tikintisi və s.) məqsədilə 4 milyard manat vəsait nəzərdə tutulub. Büdcədə keçmiş məcburi köçkünlərin sosial müdafiəsi üçün 311 milyon manat vəsaitin ayrılması nəzərdə tutulub.

Əlaqələr genişləndirilir...

Azərbaycanla BƏƏ arasında münasibətlər davamlı olaraq inkişaf edir

Azərbaycan beynəlxalq aləmdə etibarlı tərəfdaş kimi tanınır. Bunu dünya ölkələrinin, nüfuzlu beynəlxalq təşkilatların Azərbaycanla əməkdaşlıqda maraqlı olmaları da təsdiqləyir. Prezident İlham Əliyevin xarici ölkələrə, həmçinin dünya ölkələrinin liderlərinin isə Azərbaycana səfərləri dövlətimizin beynəlxalq əlaqələrinin genişlənməsinə töhfəsini verməkdədir. Son illər Azərbaycanın Avropa, Türk dünyası ölkələri ilə olduğu kimi, ərəb dövlətləri ilə də münasibətləri yeni inkişaf mərhələsinə qədəm qoyub. Bu mənada, Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri ilə münasibətlər xüsusi əhəmiyyətə malikdir.

Yeri gəlmişkən, aprelin 7-də Azərbaycanın xari-

ci işlər naziri Ceyhun Bayramov Əbu-Dabi şəhərində Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin (BƏƏ) xarici işlər naziri Abdullah bin Zayed Əl Nəhyan ilə görüşüb. Xarici İşlər Nazirliyinin Mətbuat xidməti idarəsindən verilən məlumata görə, görüş zamanı Azərbaycan-BƏƏ əməkdaşlığının siyasi, iqtisadi, ticarət, energetika, humanitar aspektləri, regional və beynəlxalq təşkilatlar çərçivəsində tərəfdaşlıq, habelə bölgədə cari vəziyyət müzakirə olunub. İki ölkə arasında enerji sahəsində aparılan işlər məmnunluqla qeyd olunub. Ölkələrimiz arasında əməkdaşlığın inkişafında siyasi dialoqun, o cümlədən siyasi məsləhətləşmələr mexanizminin əhəmiyyəti qeyd olunub. Regional və beynəlxalq təşkilatlar çərçivəsində qarşılıqlı dəstək və həmrəyliyin bundan sonra da davam etdirilməsinin vacibliyi vurğulanıb.

C.Bayramov qarşı tərəfi postmünaqişə dövründə regional bərpə və sülh gündəliyi barədə ətraflı məlumatlandırıb, mövcud çağırışlar, o cümlədən mina təhdidi, habelə Ermənistan konstitusiyası və bir sıra qanunvericilik aktlarında ölkəmizə qarşı davam etdirilən ərazi iddialarından bəhs edib. Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin minasızlaşdırma sahəsində dəstəyi-

nin, eləcə də işğaldan azad edilmiş ərazilərimizdə həyata keçirdiyi dəstəyin əhəmiyyəti məmnunluqla qeyd olunub.

Görüşdə, həmçinin qarşılıqlı maraq doğuran digər ikitərəfli və regional məsələlər ətrafında fikir mübadiləsi aparılıb.

Azərbaycanın ərəb dünyası ilə dərin tarixi-mədəni bağlılığı var. Ərəb ölkələri mütəmadi olaraq Azərbaycanın ərazi bütövlüyünə və suverenliyinə öz dəstəyini ifadə edib. Azərbaycan ilə BƏƏ arasında diplomatik münasibətlər 1992-ci ildə qurulub. Ölkələrimiz arasında əlaqələr əsasən beynəlxalq təşkilatlar, xüsusilə də BMT və İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı çərçivəsində inkişaf edib. Diplomatik əlaqələrin inkişafı 1993-cü ildə Heydər Əliyevin hakimiyyətə qayıdışından sonraya təsadüf edir. Qarşılıqlı dostluq və hörmət prinsiplərinə əsaslanan Azərbaycan-BƏƏ əlaqələri hər zaman yüksək səviyyəsi, dialoq mühitində inkişaf tempi ilə diqqət çəkib. Münasibətlərimizin çoxşaxəli və dinamik olması, açıq siyasi dialoq ölkələrimiz arasında enerji və iqtisadi sahələrdə də əlaqələrin inkişafına müsbət təsir göstərib.

2006-cı il noyabrın 20-21-də Prezident İlham Əliyevin Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinə ilk rəsmi səfəri isə iki ölkə arasında əlaqələrin inkişafına təkan verib. Səfər çərçivəsində iki ölkə arasında iqtisadi, ticari və texniki əməkdaşlıq, gəlirlərə və əmlaka görə vergilərə münasibətdə ikitərəfli vergitutmanın aradan qaldırılması, investisiyaların təşviqi və qarşılıqlı qorunması, səhiyyə və tibb elmi, hərbi əməkdaşlıq, həmçinin ali təhsil sahələrində əməkdaşlıq haqqında sazişlər bağlanıb.

Azərbaycan ilə BƏƏ arasında əlaqələrin inkişafında enerji sektorunun xüsusi payının olması şübhəsizdir. Zəngin neft-qaz potensialı ilə Avropanın enerji təhlükəsizliyində mühüm rol oynayan Azərbaycan bu sahədə imkanlarını daha da şaxələndirir və elektrik enerjisi, əsasən də “yaşıl enerji”nin önəmli təchizatçısına çevrilməyi planlaşdırır. Bununla bağlı mövcud potensialın reallaşdırılması, investisiya qoyuluşu “yaşıl enerji” sektorunun sürətli

inkişafına yol açır. Xəzərin Azərbaycan sektorunda təsdiq olunmuş külək enerjisi potensialı 157 qiçavata bərabərdir. Azərbaycan 2030-cu ilədək olan dövrü əhatə edən strateji mərhələdə ölkənin elektrik enerjisinin istehsal gücündə bərpaolunan enerji mənbələrinin payının 30-40 faiz çatdırılması hədəf kimi qarşıya qoyulub.

2021-ci il aprelin 6-da Azərbaycanın Energetika Nazirliyi, “AzərEnerji” ASÇ və Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin “Masdar” şirkəti arasında investisiya, enerji alqı-satqısı və ötürücü şəbəkəyə qoşulma ilə bağlı müqavilələr imzalanıb. Bu müqavilələr əsasında qurulan əməkdaşlıq çərçivəsində 2022-ci il martın 15-də “Gülüstan” sarayında Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin iştirakı ilə Xəzər regionunda və MDB məkanında ən böyük Günəş elektrik stansiyasının - Qaradağ Günəş Elektrik Stansiyasının təməli qoyulub. Ötən ilin oktyabrında isə Qaradağ Günəş Elektrik Stansiyası istifadəyə verilib.

Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin Prezidenti Şeyx Məhəmməd bin Zayed Al Nəhyanın 2024-cü ildə Azərbaycana rəsmi və COP29 ilə bağlı səfərləri, bu səfərlər çərçivəsində dövlətimizin başçısı ilə keçirdiyi görüşlər və aparılmış müzakirələr də münasibətlərin hazırkı səviyyəsini ifadə edir. Təsədüfi deyil ki, COP29-un Azərbaycanda keçirilməsi haqqında qərar məhz BƏƏ-də keçirilən COP28-də qəbul olunmuşdu.

Prezident İlham Əliyevin isə bu il yanvarın 13-də bu ölkəyə işgüzar səfəri iki ölkə arasında yüksələn xətlə inkişaf edən əlaqələrin göstəricisidir. Prezidentin Əbu-Dabi Dayanıqlılıq Həftəsinin rəsmi açılış mərasiminə dəvət edilməsi və bu mütəbər tədbirdə iştirakı da Azərbaycana və onun rəhbərinə göstərilən yüksək ehtiramın ifadəsidir.

Bütövlükdə, Azərbaycan İslam ölkəsi olaraq bu coğrafiyaya daxil olan dövlətlərlə yüksək səviyyədə əməkdaşlığını davam etdirir. İki ölkənin birgə səyləri nəticəsində Azərbaycan-BƏƏ əlaqələri bundan sonra da yüksələn xətlə inkişaf edəcəkdir.

Nardar BAYRAMLI

Rəsmi İrəvanın “məcburi köçkün” iddiasına CAVAB

Qarabağ ermənilərinə pasport və vətəndaşlığı kim verir?

Azərbaycanla Ermənistan arasında münasibətlərin normalaşdırılması gündəmin əsas mövzularından biridir. Məlumdur ki, ötən ay tərəflər arasında sülh sazişinin mətni tam razılaşdırılıb. Bundan sonrakı mərhələdə gözlənti ondan ibarətdir ki, Ermənistan həqiqətən sülh tərəfdarıdırsa, öz konstitusiyasında, eləcə də

digər hüquqi sənədlərdə Azərbaycana qarşı ərazi iddialarını aradan qaldırmalı və ATƏT-nin Minsk qrupunun ləğvinə razılıq verməlidir. Lakin erməni tərəfi sülhə maraqlı olmadığını nümayiş etdirir.

Çünki Ermənistanın sülh prosesinə münasibəti adekvat deyil. Sülh sazişi üzrə mətnin tam

Həmin ermənilərin qaçqın və ya məcburi köçkün adlandırılmasının heç bir əsası yoxdur

razılaşdırılmasından sonra Ermənistanın hərbi birləşmələri tərəfindən şərti sərhəddə ordumuzun mövqelərinin atəşə tutulması ənənəvi

erməni xislətindən xəbər verir. Erməni tərəfi mütəmadi olaraq tənqidatlar törətməklə bölgədə gərginlik yaratmağa çalışır.

Ermənistan çoxsaylı müharibə cinayətləri törədib

Digər tərəfdən, rəsmi İrəvan Qarabağdan könüllü surətdə Ermənistanla köçən ermənilərdən də öz siyasi məqsədləri üçün istifadə etməyə çalışır, guya onların deportasiya olunduqlarını iddia edir və s. Amma bu iddiaların heç bir əsası yoxdur. Məlumdur ki, Ermənistan 30 illik işğal dövründə çoxlu sayda müharibə cinayətləri edib, dinc insanlara qarşı qətlamlar törədib. Azərbaycan isə hər zaman müharibə qaydalarına əməl edib, mülki insanları və infrastrukturunu hədəfə almayıb. 2023-cü ilin 19-20 sentyabr tarixlərində Qarabağda Azərbaycan Ordusunun həyata keçirdiyi lokal antiterror tədbirlərində də belə oldu. Antiterror tədbirləri çox peşəkarlıqla aparıldı və yalnız legitim hərbi hədəflər məhv edildi. Bu tədbir zamanı mülki əhali və obyektlər heç

Xatırladaq ki, antiterror tədbirləri başlayan gün - sentyabrın 19-da yaşayış yerlərinin yaxınlığında atəş vasitələrinin Ermənistan silahlı qüvvələrinin birləşmələri tərəfindən yerləşdirilməsinə nəzərə alaraq, Azərbaycan Müdafiə Nazirliyi Qarabağ ermənilərinə müraciət edərək mülki əhalinin hərbi obyektlərdən kənar durmağa və Ermənistan silahlı qüvvələrinin birləşmələrinə dəstək

bir zərər görmədi. Bu, bir daha dövlətimizin humanizm siyasətinə sədəqətinə xəbər verən amillərdəndir.

olmamağa çağırırdı. “Bu barədə mobil SMS xidməti vasitəsilə Azərbaycanın Qarabağ bölgəsinin erməni sakinlərinə məlumat göndərilib. Eyni zamanda, sərgücləndirici texniki vasitələrlə əhali xəbərdar edilir və məlumat vərəqələri paylanılır”, - deyə nazirliyin müraciətində bildirilirdi. Həmçinin qeyd olunmuşdu ki, qadınlar, uşaqlar, qocalar, habelə fiziki məhdudiyyətli şəxslər və xəstələrə lazımi tibbi və digər yardımlar göstəriləcək, onlar içməli su və ərzaqla təmin olunacaq. Əhalinin təhlükəli ərazilərdən təxliyəsinin təmin etmək üçün Laçın yolu üzərində və digər istiqamətlərdə humanitar dəhliz və qəbul məntəqələri də yaradılmışdı. Bu faktlar humanizmin növbəti göstəricisi idi. Antiterror tədbirlərindən dərhal sonra dövlətimiz bölgəyə humanitar yardımlar göndərdi. Bu yardımlara ərzaq, qida məhsulları ilə yanaşı həyati əhəmiyyət kəsb edən yanacaq məhsulları da çatdırıldı.

Məsələ ilə bağlı qəzetimizə açıqlama verən Demokratiya və İnsan Hüquqları Komitəsinin sədri, hüquqşünas Çingiz Qənizadə bildirib ki, David Babayanın məlum etirafı Ermənistanın əməllərinin ifşasıdır. Onun sözlərinə görə, bu ölkənin Xarici İşlər Nazirliyinin açıqlaması sadəcə, ictimai rəyi çaşdırmaq məqsədi daşıyır: “Bilirsiniz ki, Azərbaycan hökü-

ərazisi kimi tanıyan Ermənistan hakimiyyəti vaxtaşırı olaraq belə yanlış, sülh prosesinə zərər vuran açıqlamalar verir”.

Ç.Qənizadə hesab edir ki, Qarabağ erməniləri barədə açıqlamalar Ermənistanın ikili oyununun göstəricisidir. Ermənistan nüma-

David Babayanın etirafı rəsmi İrəvanı ifşa etdi

Antiterror tədbirlərindən sonra Yevlax şəhərində Qarabağın erməni icmasının nümayəndələri ilə bir neçə görüş də keçirildi və onlara reinqteqrasiya təklif olundu. Amma Qarabağ erməniləri könüllü surətdə Ermənistanla köçməyi üstün tutdular. Sonradan onlar bu addımı Ermənistan hakimiyyətinin və separatçı rejimin rəhbərliyinin “tövsiyəsi” ilə atdıqlarını etiraf etdilər. Belə olan halda bugünlər bu ölkənin Xarici İşlər Nazirliyinin yenidən Qarabağ ermənilərini “qaçqın” və ya “məcburi köçkün” adlandırması və onların “qayıdış hüququndan” bəhs etməsi qəbulolunmazdır. Üstəlik, vaxtilə Qarabağdakı qondarma rejimin “xarici işlər naziri” olmuş David Babayanın Bakıda məhkəmə

prosesində bir etirafı rəsmi İrəvanı tam ifşa edir. Belə ki, D.Babayan etiraf edib ki, vaxtilə Ermənistanın işğal altında olan suveren ərazilərində məskunlaşmış erməni sakinlər Azərbaycana inteqrasiyaya qarşı olublar.

Babayanın sözlərinə görə, işğal dövründə Qarabağ ermənilərinə Ermənistan pasportu verilib. Hətta bəzilər “diplomatik” pasporta da sahib olublar. Yəni, o deməkdir ki, Ermənistan Qarabağdakı ermənilərə vətəndaşlıq verib. Məntiqə, ermənilər vətəndaşları olduqları respublikaya qayıdıblar. Doğrudur, Ermənistanın işğal etdiyi torpaqlarımızda yaşayan ermənilərə pasport və ya vətəndaşlıq verməsi beynəlxalq hüquq normalarına ziddir. Amma onlar bu addımı atıblar. Belə olan halda, rəsmi İrəvanın indi həmin erməniləri qaçqın-məcburi köçkün adlandırması nə dərəcədə doğrudur?

baycan İcması müvafiq beynəlxalq təşkilatlara müraciətlər edir. Onun sözlərinə görə, Ermənistanın BMT-nin Nizamnaməsi daxil olmaqla müvafiq beynəlxalq hüquqi sənədlərə qoşulması bu ölkənin üzünə öz ərazisindən qovulmuş azərbaycanlıların sülh yolu ilə evlərinə təhlükəsiz və ləyaqətlə qayıtmasına şərait yaratması, onların hüquqlarının bərpası və qorunması üçün konkret öhdəliklər qoyur. Ermənistan Respubli-

Çingiz Qənizadə: İrəvan beynəlxalq ictimaiyyəti aldatmağa çalışır

məti həmişə Qarabağda yaşayan erməniləri öz vətəndaşları hesab edirdi. Məsələ belə qoyulmuşdu ki, Qarabağ münaqişəsi başlayana qədər bu torpaqlarda yaşayan ermənilər bizim vətəndaşlar ola bilər. Əgər onlar bu barədə müvafiq sənədlər təqdim etsələr, digər vətəndaşlarımız kimi bütün hüquqlara sahib olacaqlar. İşğal dövründə Qarabağda Azərbaycan Ordusunun həyata keçirdiyi lokal antiterror tədbirlərində də belə oldu. Antiterror tədbirləri çox peşəkarlıqla aparıldı və yalnız legitim hərbi hədəflər məhv edildi. Bu tədbir zamanı mülki əhali və obyektlər heç

yöndələri Azərbaycanla rəsmi görüşlərdə Qarabağın bizim torpaq olduğunu etiraf edirlər, amma fürsət düşəndə beynəlxalq müstəvidə bu yöndə fərqli yanaşma ortaya qoyurlar. “Artıq Qarabağ mövzusu bağlanıb və müzakirə mövzusu olmamalıdır. Əgər Qarabağda yaşamış ermənilərə Ermənistan pasportu verilibsə, yəni onlara Ermənistan vətəndaşlığı verilibsə, rəsmi İrəvan həmin vətəndaşlarının problemləri ilə məşğul olmalıdır. Yəqin ki, həmin ermənilərin də mütləq əksəriyyəti işğal dövründə qanunsuz olaraq Qarabağa köçürülüb. Ona görə də, bu məsələdə Ermənistanın iddiaları beynəlxalq hüquqa ziddir. Sadəcə, bu gün rəsmi İrəvan bu mövzuda siyasi spekulasiyaya edir və beynəlxalq ictimaiyyəti aldatmağa çalışır”.

Qeyd edək ki, erməni tərəfi bu mövzunu gündəmə gətirməklə Qərbi azərbaycanlıların doğma yurdlarına qayıdışını arxa plana atmaq istəyir. Amma bu, mümkün deyil. Çünki həmin azərbaycanlıların tarixi torpaqlarına qayıtması onların təməl hüquqlarından biridir. Eyni zamanda, Qərbi azərbaycanlılar indiki Ermənistanın vətəndaşları kimi doğma yurdlarına qayıtmağa razıdırlar. Bu məqam Qayıdış Konsepsiyasında da əksini tapır. Çünki indiki Ermənistan tarixi torpaqlarımız olan həmin ərazilərdə yaradılıb. Məsələ ilə bağlı Qərbi Azərbaycan İcmasının sədr müavini, millət vəkili Ramil Həsən qəzetimizə açıqlamasında soydaşlarımızın belə bir istəyinin olduğunu təsdiqləyib. R.Həsən bildirib ki, Qərbi azərbaycanlıların doğma yurdlarına qayıdışının təmin olunması onların beynəlxalq hüquq çərçivəsində müəyyənənmiş fundamental haqlarından biridir. Qayıdışın təmin edilməsi üçün bütün imkanlardan, o cümlədən beynəlxalq platformalardan istifadə olunur. Bu istiqamətdə Qərbi Azər-

Ramil Həsən: Qərbi azərbaycanlılar Ermənistan vətəndaşları kimi doğma yurdlarında yaşamağa razıdır

kası azərbaycanlı icmasının bərabər hüquqlarını təmin etməli, onların ana dillərində təhsil almasına, qanunvericilik, icra və məhkəmə orqanlarında Azərbaycan dilində istifadəsinə imkan yaratmalı və azərbaycanlıların hüquqlarının qorunmasını tam təmin etməlidir. Bütün bunların reallaşması üçün müvafiq beynəlxalq qurumların hüquqi məsləhət, monitoring və nəzarət mexanizmi çərçivəsində icma ilə konstruktiv dialoqa başlanmalıdır. Yəni, biz Ermənistanla qarşı-ərazi iddiaları ilə çıxış etmirik, sadəcə doğma yurdlarımıza qayıdıb yaşamaq istəyirik. İstənilən halda, Qərbi Azərbaycandan qovulmuş azərbaycanlılar öz vətənlərində yaşamaq hüququna malikdirlər, bu hüquq toxunulmazdır”.

Nardar BAYRAMLI

Növbəti uğur!

Qərbi Azərbaycan İcması Qoşulmama Hərəkatının Parlament Şəbəkəsinə və Milli Məclisə təşəkkür edib

Öz-bəkistanın paytaxtı Daşkənd şəhərində bir neçə gün öncə keçirilən Qoşulmama Hərəkatının Parlament Şəbəkəsinin dördüncü konfransında vacib məsələlər müzakirə mövzusu olub. Belə ki, “Bandunq Ruhunun 70 illiyinin qeyd olunması: Bandunq prinsiplərinin dəstəklənməsində parlamentlərin rolu” mövzusunda həsr olunmuş konfransda Milli Məclisin sədri Sahibə Qafarova, Parlamentlərarası İttifaqın prezidenti Tulia Akson, təşkilatın Baş katibi Martin Çunqonq, Özbəkistan Ali Məclisi Senatı-

nın sədri Tənzilə Narbayeva, Türkiyə Böyük Millət Məclisinin sədri Numan Kurtulmuş, Pakistan İslam Respublikası Senatının sədri Seyid Yusuf Rza Gilani, Belarus Milli Assambleyası Respublika Şurasının sədri Natalya Koçanova, Misir Nümayəndələr Palatasının sədri Hanafi Gebali, Mərakeş Kralığı Müşavirlər Palatasının sədri Sidi Mohamed Ould Ər-Rəşid, Nepal Federal Parlamentinin Nümayəndələr Palatasının sədri Dev Raj Gimi-re, Maldiv Xalq Məclisinin sədri Abdulrahem Abdulla və digərləri tədbirin mövzusunun aktuallığı, müasir beynəlxalq münasibətlərdə Bandunq prinsiplərinin dəstəklənməsinin vacibliyi ilə bağlı fikirlərini səsləndiriblər.

Konfransda, həmçinin Şəbəkəyə üzv parlamentlərin yekdillik mövqeyini ifadə edən və bir sıra mühüm müddəaların əks olunduğu Daşkənd Bəyannaməsi qəbul olunub. Bəyanna-

mədə digər məsələlərlə yanaşı, Parlament Şəbəkəsinin institusional çərçivəsinin daha da inkişaf etdirilməsi, o cümlədən Büro və daimi komitələrin fəaliyyətlərinin təmin olunması, Şəbəkənin mənzil-qərgahının yaradılması istiqamətində müzakirələrin davam etdirilməsinin əhəmiyyəti vurğulanıb. Sənəddə, həmçinin Bakı İqlim Birliyi Paktına və COP29-un mühüm nəticələrinə, Qoşulmama Hərəkatına üzv dövlətlərdə öz yaşayış yerlərini zor gücü ilə dəyişməyə məcbur qalmış insanların, o cümlədən Qərbi Azərbaycan ictimaiyyətinin öz evlərinə sülh yolu ilə təhlükəsiz şəraitdə və ləyaqətlə geri qayıdışı hüququna dəstək ifadə edilib.

Belə bir mötəbər beynəlxalq platformada Qərbi azərbaycanlıların doğma yurdlarına qayışına dəstək verilməsi ciddi diplomatik nailiyyətdir. Məsələ ilə bağlı Qərbi Azərbaycan İcması bəyanat verib. İcmə Daşkənd Bəyannaməsində belə bir müddəanın əks olunmasını Qərbi azərbaycanlıların qayıdış hüququna beynəlxalq dəstəyin əldə edilməsi istiqamətində növbəti mühüm uğur hesab edib. “Qoşulmama Hərəkatı

Parlament Şəbəkəsinin bu qərarı bütövlükdə Qoşulmama Hərəkatının, o cümlədən, onun Parlament Şəbəkəsinin Bandunq prinsiplərinə sadiqliyini və Qərbi Azərbaycana qayıdışın beynəlxalq sülh və ədalətə xidmət edən mövzu kimi qəbul edilməsini bir daha göstərir”, - deyərək bəyanatda vurğulanıb.

Qərbi Azərbaycan İcması sərgilədiyi ədalətli mövqeyə görə Qoşulmama Hərəkatının Parlament Şəbəkəsinə və Parlament Şəbəkəsinə sədrlik edən Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisinə təşəkkür edib. Ümumiyyətlə, Qərbi azərbaycanlıların doğma yurdlarına qayıtması onların fundamental hüququdur. Bu məsələ dövlətimiz tərəfindən müxtəlif beynəlxalq platformalarda daim gündəmə gətirilir. Eləcə də, Qərbi Azərbaycan İcması mütləq olaraq bir sıra beynəlxalq təşkilatlara müraciətlər edir. Hətta bəzi müraciətlər BMT-nin sənədi kimi də yayılıb. Qərbi Azərbaycana Qayıdış Konsepsiyasında əksini tapan məqamlardan biri məhz qayıdışla bağlı beynəlxalq hüquqi çərçivə və zəmanətdir. Sənəddə indiki Ermənistan ərazisin-

dən azərbaycanlıların qovulması məsələsini presedentsiz ədalətsizlik kimi beynəlxalq ictimaiyyətin gündəliyinə gətirmək, bu vəziyyətin davam etməsinin beynəlxalq sülh və təhlükəsizliyə təhdid kimi qəbul edilməyə nail olmaq və davamlı sülh və ədalətin bərqərar olması üçün azərbaycanlıların geriyyə qayıtma hüququnu təmin edən qərar və razılaşmaların əldə edilməsi ilk vəzifədir. Bu məqsədlə, İcmə Qərbi Azərbaycandan qovulmuş azərbaycanlıların öz vətənlərinə qayıtmasına şərait yaratmağın Ermənistanın öhdəliyi kimi təsbit olunmasına çalışır. İnsan Hüquqları Ümumi Bəyannaməsində, Mülki və Siyasi Hüquqlar Haqqında Beynəlxalq Pakt, BMT-nin Qaçqınların Statusuna dair 1951-ci il Konvensiyası və 1967-ci il Protokolu və digər sənədlərdə həmin hüquq öz əksini tapıb. Bütün bunların fonunda Qoşulmama Hərəkatının Parlament Şəbəkəsinin Qərbi azərbaycanlıların qayıdışına dəstək verməsi həm ədalət, həm də beynəlxalq hüquq baxımından doğru addımdır.

Nardar BAYRAMLI

Tbilisinin əsas hədəfi... Gürcüstan ərazi bütövlüyünə hansı yolla nail olmaq istəyir?

Qonşu və dost Gürcüstan müstəqillik və suverenlik yolunda çətin sınaqlardan keçir. Hazırda bu ölkənin ən əsas problemlərindən biri ərazi bütövlüyünün bərpası ilə bağlıdır. Bir sıra global güc mərkəzləri Gürcüstanın ərazi bütövlüyü məsələsini arxa plana keçirməyə və yaxud ondan qonşu ölkəyə qarşı təzyiq vasitəsi kimi istifadə etməyə çalışsalar da, rəsmi Tbilisi

torpaqlarının geri qaytarılmasında prinsiplilik nümayiş etdirir. Son olaraq bu mövzuda Baş nazir İrakli Kobaxidze danışıb. O, “İmedi” telekanalına verdiyi müsahibəsində ölkənin ərazi bütövlüyünün bərpasının real hədəf olduğunu və bu məqsədə ərəcil siyasət və sabr yolu ilə nail olmağın mümkünlüyünü bildirib.

“Qızılgül” inqilabının tikanlı meyvələri

Ötən əsrin doxsanıncı illərinin əvvəllərində məlum geosiyasi proseslərin fonunda öz müstəqilliklərini bəyan edən keçmiş ittifaq respublikaları üçün suverenlik yolu asan olmayıb. Xüsusilə də Qərbi təmsil edən mərkəzlər “yumşaq güc” vasitəsilə bu respublikalara nüfuz etməklə, cəmiyyətləri şirin vədlərlə ələ almaqla onları öz təsir dairəsinə salmağa çalışıblar. Bu məqsədlə milli hakimiyyətlərin devirilməsini hədəfləyən rəngli inqilablar ssenariləri hazırlanıb və həmin ssenarilər müxtəlif fondlar vasitəsi ilə idarə olunub.

Cənubi Qafqazda belə məkrli ssenarilərin “uğurla” həyata keçirildiyi ölkələrdən biri də Gürcüstandır. 2003-cü ilin oktyabrında Gürcüstanda hazırda həbsdə olan sabiq prezident M.Saakaşvilinin liderliyi ilə Qərb tərəfindən dəstəklənən “Qızılgül inqilabı” baş verdi. O, 15 yanvar 2004-cü ildə keçirilən prezident seçkilərinin nəticələrinə əsasən dövlət başçısı seçildi. M.Saakaşvili 5 yanvar 2008-ci ildə baş tutan növbədən-kənar seçkilərdə yenidən qələbə çaldı. Gürcüstanda M.Saakaşvilinin prezidentlik erası 2013-cü ildə başa çatdı.

Gürcü xalqının bugünkü nəslinə miras qalan ərazi itkiləri məhz bəhs etdiyimiz “Qızılgül inqilabı”nın tikanlı meyvələridir. Rəngli inqilab dalğasında hakimiyyətə gələn komanda regional amilləri nəzərə almadan birmənalı olaraq Qərbyönümlü siyasət həyata keçirir və Rusiyaya qarşı açıq bəyanatlar səsləndirirdi. Bu, əslində diletant bir yanaşma idi və fəsadları da gözənlildiyi kimi ağır oldu. Belə ki, 2008-ci ilin avqustunda Gürcüstanla Rusiya arasında qısamüddətli müharibə baş verdi və qonşu ölkə ağır məğlubiyyət acısı yaşadı - torpaq itkilərinə məruz qaldı. Artıq həmin vaxtdan etibarən rəsmi Tbilisinin zamanında Gürcüstanın muxtar qurumları olan Cənubi Osetiya və Abxaziya ilə əlaqələri tam kəsilib.

etməlidir. “Hesab edirəm ki, siyasətdə olan istənilən şəxs ölkənin inkişafında iz qoymağa çalışmalıdır. Hadisələr dinamik inkişaf edir və bu prosesin hara gedəcəyi indidən məlum deyil. Amma inanıram ki, istənilən məqsədə, o cümlədən əsas arzumuz olan ərazi bütövlüyünün bərpasına da ərəcil siyasət və səbr yolu ilə çatmaq mümkündür”, - deyərək Kobaxidze bildirib. O əlavə edib ki, bu məsələ bir sıra amillərdən asılı olacaq, lakin düzgün siyasət və səbr nəticəsində istənilən hədəfə nail olmaq mümkündür. Fikirlərinə davam edən Baş nazir vurğulayıb: “Əgər mən bu işdə kiçik də olsa bir töhfə verə bilsəm, çox xoşbəxt olaram. Ümid edirəm ki, fəaliyyətimlə bu istiqamətdə müəyyən iz buraxacağam”.

Qərblə rəsmi Tbilisi arasında yaranan çatlar

Analitiklər çox doğru olaraq vurğulayırlar ki, Gürcüstan əslində Qərb dairələrinin təhrikli ərazi itkilərinə məruz qalıb. Bu, müzakirələrə ehtiyac duyulmayan reallıqdır. Məsələ burasındadır ki, bəlli mərkəzlər regional planlarında yenə də rəsmi Tbilisini bir ələdə çevirməyə çalışırlar, hətta bu məqsədlə açıq şantaja, Gürcüstanın milli maraqlarının təhdid altına alınması taktikasına keçiblər. Qərb Rusiyaya qarşı cəbhəni genişləndirmək üçün Gürcüstanda möhkəmlənmək və bu ölkədən platforma kimi yararlanmaq istəyir. Bunun əvəzində qonşu ölkəyə Avropa İttifaqına üzvlük vədi gündəmə gətirilmişdi.

naya görə Avropada bəzi dairələr ölkəsinə qarşı narazılıq nümayiş etdirirlər. Bu barədə Ş.Papuaşvili Özbəkistanın paytaxtı Daşkənddə keçirilən Parlamentlərarası İttifaqın 150-ci Assambleyası çərçivəsində jurnalistlərə açıqlamasında deyib.

Ş.Papuaşvilinin sözlərinə görə, Gürcüstan nümayəndə heyəti Belçikanın hər iki palatasının sədri ilə keçirilən görüşdə Avropa ilə münasibətlərdə yaranan gərginliklərin səbəblərini izah edib: “Son illər bəzi Avropa siyasət dairələrinin Gürcüstandan gözləntiləri olub. Onlar istəyirdilər ki, Gürcüstan Rusiya-Ukrayna müharibəsi fonunda eskalasiyaya getsin, sərhədlərini və hava məkanını bağlasın, Rusiyaya qarşı sanksiyalar tətbiq etsin. Amma biz bu addımların ölkəmizin ziyanına olacağını bildiyimiz üçün imtina etdik. Nəticədə Avropada bəzi dairələr bizə qarşı küskün, narazı və ya qəzəblidirlər”.

Papuaşvili həmçinin bəzi Avropa siyasətçilərinin Gürcüstandakı seçki prosesinə müdaxilə etdiklərini də diqqətə çatdırıb: “Əvvəllər də görmüşük ki, müharibələrdən sonra beynəlxalq münasibətlər dəyişir və tərəfdaş kimi təqdim olunanlar müəyyən vaxtdan sonra fərqli mövqə tuturlar. Ona görə də yalnız öz gücümüzə arxalanmalıyıq”, - deyərək parlamentin spikeri əlavə edib.

Mübariz FEYİZLİ

Ancaq rəsmi Tbilisi keçmiş hakimiyyətin səhvlərini təkrarlamaq istəmir və buna görə də Qərb tərəfindən ərəcil şəkildə təhdidlərə məruz qalır. Gürcüstan parlamentinin sədri Şalva Papaşvili bildirib ki, ölkəsi Rusiya ilə eskalasiyaya getməkdən və qarşılıqlı sanksiyalar tətbiq etməkdən imti-

G7-nin xarici işlər nazirləri Çinin Tayvan yaxınlığında keçirdiyi hərbi təlimlərdən narahatlıqlarını ifadə ediblər. Belə ki, qurumun XİN başçıları adından yayılan məlumatda bildirilib ki, Tayvan yaxınlığında Çinin "Xalq Azadlıq Ordusu"nun (AXO) təlimləri Yeddilik Qrupuna (G7) üzv ölkələrin narahatlığına səbəb olur. Birgə bəya-

Çini "qınayanlar"...

İşğalçı Ermənistanı silahlandıran Fransa Pekinin hərbi təlimlərindən niyə narahatdır?

natda deyilir: "Biz, Kanada, Fransa, Almaniya, İtaliya, Yaponiya, Böyük Britaniya və Ameri-

ka Birləşmiş Ştatlarının xarici işlər nazirləri və Aİ-nin Ali Nümayəndəsi, Çinin təxribat xarakterli

hərəkətlərindən, xüsusən də Tayvan ətrafında son irimiqvash hərbi təlimlərindən dərin narahatlı-

simulyasiyaları ilə həyata keçirilib. Adanın şərqində təyyarədaşyan gəmi yerləşdirilib.

ğımızı bildiririk". Qeyd edək ki, aprelin 1-də və 2-də AXO Tayvan ətrafında genişmiqyaslı hərbi təlimlər keçirib. Uzaqmənzilli silahlardan simulyasiya edilmiş hədəflərə atış təlimləri baş tutub - təlimlər dəniz limanlarına və enerji infrastrukturuna zərər bəzəndirmək

Tayvan "hakimiyyəti" necə quruldu?

Vurğulayaq ki, 76 illik bir tarixə malik Tayvan məsələsinin əsası 1949-cu ildə qoyulub. Həmin il Çan Kayşi öz tərəfdarlarıyla birlikdə (təxminən 1,5 milyon nəfər) Tayvana qaçdı. Orada sürgün hökuməti qurub, təbəçiliyindəki əraziyə Çin Respublikası adını verib və 25 il ona rəhbərlik edib. Özüni "müstəqil" sayan Tayvanın dövlət quruluşu ilə bağlı fikir ayrılıqları mövcuddur. Adanın "konstitusiyası" və təxminən 300 min nəfərlik ordusu var. Maraqlıdır ki, bir vaxtlar orada sürgün hökuməti qurmuş Çan Kayşi bu hökumətin bütün Çini təmsil etdiyini və ölkəni geri almaq niyyətində olduğunu bildirmişdi. Hətta o vaxt Çini BMT Təhlükəsizlik Şurasında Tayvanı təmsil edirdi, çünki bir çox Qərbi ölkələr fərdi maraqlar üzərindən həqiqi Çin hökuməti olaraq Tayvanda idarəçiliyi qəbul edirdi. Amma 1970-ci illərdə Təhlükəsizlik Şurasının bəzi üzvləri artıq Tayvanın Çində yaşayan yüz milyonlarla insanı təmsil edə bilməyəcəyini vurğuladılar. 1971-ci ildə BMT Təhlükəsizlik Şurasında ki təmsilçilik Pekinə qaytarıldı, Tayvan oradan çıxarıldı.

1978-ci ildə Çin açıq iqtisadiyyat siyasəti yürütməyə başladı. Ticarət imkanlarını qiymətləndirən və münasibətləri inkişaf etdirmək zərurətini dərk edən ABŞ 1979-cu ildə Pekinlə diplomatik əlaqələr qurdu. Sonrakı illərdə Tayvanı rəsmən tanıyan ölkələrin sayı kəskin şəkildə azaldı, hazırda cəmi 15 belə ölkə var.

Amma son illərdə Qərbin yenidən Tayvan üzərindən Çinə təzyiq etdiyi göz önündədir - ümumiyyətlə, Qərbi bütün geosiyasi məkanlarda olduğu kimi burada Tayvanı öz əlində riçaq kimi saxlayır. Çinlə bağlı hər hansı "problemi" yaranan zaman məhz Tayvan üzərindən "hücum" keçir.

Vurğulayaq ki, 76 illik bir tarixə malik Tayvan məsələsinin əsası 1949-cu ildə qoyulub. Həmin il Çan Kayşi öz tərəfdarlarıyla birlikdə (təxminən 1,5 milyon nəfər) Tayvana qaçdı. Orada sürgün hökuməti qurub, təbəçiliyindəki əraziyə Çin Respublikası adını verib və 25 il ona rəhbərlik edib. Özüni "müstəqil" sayan Tayvanın dövlət quruluşu ilə bağlı fikir ayrılıqları mövcuddur. Adanın "konstitusiyası" və təxminən 300 min nəfərlik ordusu var. Maraqlıdır ki, bir vaxtlar orada sürgün hökuməti qurmuş Çan Kayşi bu hökumətin bütün Çini təmsil etdiyini və ölkəni geri almaq niyyətində olduğunu bildirmişdi. Hətta o vaxt Çini BMT Təhlükəsizlik Şurasında Tayvanı təmsil edirdi, çünki bir çox Qərbi ölkələr fərdi maraqlar üzərindən həqiqi Çin hökuməti olaraq Tayvanda idarəçiliyi qəbul edirdi. Amma 1970-ci illərdə Təhlükəsizlik Şurasının bəzi üzvləri artıq Tayvanın Çində yaşayan yüz milyonlarla insanı təmsil edə bilməyəcəyini vurğuladılar. 1971-ci ildə BMT Təhlükəsizlik Şurasında ki təmsilçilik Pekinə qaytarıldı, Tayvan oradan çıxarıldı.

1978-ci ildə Çin açıq iqtisadiyyat siyasəti yürütməyə başladı. Ticarət imkanlarını qiymətləndirən və münasibətləri inkişaf etdirmək zərurətini dərk edən ABŞ 1979-cu ildə Pekinlə diplomatik əlaqələr qurdu. Sonrakı illərdə Tayvanı rəsmən tanıyan ölkələrin sayı kəskin şəkildə azaldı, hazırda cəmi 15 belə ölkə var.

Amma son illərdə Qərbin yenidən Tayvan üzərindən Çinə təzyiq etdiyi göz önündədir - ümumiyyətlə, Qərbi bütün geosiyasi məkanlarda olduğu kimi burada Tayvanı öz əlində riçaq kimi saxlayır. Çinlə bağlı hər hansı "problemi" yaranan zaman məhz Tayvan üzərindən "hücum" keçir.

Amma son illərdə Qərbin yenidən Tayvan üzərindən Çinə təzyiq etdiyi göz önündədir - ümumiyyətlə, Qərbi bütün geosiyasi məkanlarda olduğu kimi burada Tayvanı öz əlində riçaq kimi saxlayır. Çinlə bağlı hər hansı "problemi" yaranan zaman məhz Tayvan üzərindən "hücum" keçir.

Azərbaycan "vahid Çin" prinsipini dəstəkləyir...

Azərbaycan isə hər zaman "vahid Çin" siyasətinə sadıq olub. Hətta ötən ilin mayında Tayvanda "separatçı administrasiya"nın rəhbəri fəaliyyətə başladığı zaman Azərbaycanın xarici siyasət idarəsi bəyan etmişdi ki, ölkəmiz "Vahid Çin" siyasətini dəstəkləyir, Tayvanın müstəqilliyini tanıdır. Bizim mövqeyimiz bundan ibarətdir ki, davam edən problemlə həqiqi mövqə Çinə aiddir - rəsmi Pekinin tələbləri beynəlxalq hüquqa əsaslanır. Hətta ötən ilin iyulunda Çin ilə Azərbaycan arasında imzalanan strateji tərəfdaşlığın qurulması haqqında Birgə Bəyannamədə bu məsələ açıq kontekstdə vurğulanır - Bəyannamənin 1.1 maddəsində bildirilir ki, "Tərəflər ərazi bütövlüyünə və suverenliyə qarşılıqlı hörmət, hücum etməmək, daxili işlərə qarışma-

maq, bərabərlik, qarşılıqlı fayda və dinc birgəyaşayışa sadıqlığı təsdiqləyirlər. Azərbaycan tərəfi "Vahid Çin" prinsipini qətiyyətlə dəstəkləyir, dünyada yalnız bir Çinin mövcudluğunu, Çin Xalq Respublikası hökumətinin bütün Çini təmsil edən yeganə qanuni hökumət olduğunu, Tayvanın isə Çin ərazisinin ayrılmaz bir hissəsi olduğunu tanıyır, istənilən formada "Tayvanın müstəqilliyi"nə qarşı qətiyyətlə çıxış edir və Tayvan boğazının iki sahilı arasındakı münasibətlərin dinc inkişafını, habelə Çin hökumətinin Çinin birləşdirilməsi istiqamətində söyləmələrini dəstəkləyir".

İrəvana münasibətdə... İkili standart yenidən təzahür edir

G7 ölkələrinin mövqeyinə gəldikdə isə maraqlı bir paradoks ortaya çıxır. G7 ötən 30 il ərzində Azərbaycan torpaqlarını işğal altında saxlayan, minlərlə insanı qətlə yetirən, soyqırımları törədən, kənd və şəhərlərimizi dağıdan Ermənistanı qınamayıb, bu işğalla bağlı hər hansı bir narahatlıq ifadə etməyib. Əksinə, adicəkilən qurumda təmsil olunan ölkələrdən bəziləri, hətta münaqişənin həllində "vasitəçi" olan Fransa işğalçı, təcavüzkar ölkəni dəstəkləyib. Bu gün özünün suverenliyini təmin etməyə çalışan Çinə qarşı mövqə tutanlar niyə İrəvandan silahlanmasının səbəbləri soruşmur? Pekin öz ərazisində hərbi təlim keçir - bunu "təhlükə" sayan Fransa Ermənistanı öldürücü silahlarla təmin edir. Halbuki Ermənistan 30 il başqa bir dövlətin 20 faizə yaxın ərazisini açıq şəkildə işğal altında saxlayıb. Bu kimi faktlar bir daha "Qərbi demokratiyası"nın əsl üzünü ortaya çıxarır. Səbəb isə bəllidir - fərdi korporativ maraqlar... Öz ölkələrində yaşayan insanlara minimal hüquq tanımayanlar, neokolonialist siyasətdən əl çəkməyənlər hansı haqla belə bir qınaq nümayiş etdirir? Fransa kimi ölkələr öz daxili problemlərini həll etmək yerinə Cənubi Qafqazda sülhün bərpasına mane olur, Tayvanda açıq separatizmə dəstək verir. Beləliklə də, özlərini "böyük dövlət" elan edən, beynəlxalq hüququn, beynəlxalq ədalətin "keşiyində" dayandığını iddia edən ölkələrin özlərinin əks addımlarının şahidi oluruq. Bu isə onu göstərir ki, onilliklərlə Qərbin təqdim və təlqin etməyə çalışdığı "demokratiya illüziyası" sadəcə boş taftalogiyadan ibarət olub. Azərbaycan öz nümunəsində bir daha sübut etdi ki, hər bir ölkə öz gücü, qüdrəti sayəsində öz problemlərini həll edə bilər. Kimin nə deməsindən asılı olmayaraq...

S.İSMAYILZADƏ

Yaxın Şərqdə vəziyyət dəyişir?

Netanyahunun Vaşinqton "mesajları"

Yaxın Şərqdə vəziyyət yenidən gərginləşməyə doğru yol alıb. Xüsusilə, İsrail ilə HƏMAS arasında "Qəzza razılaşması"nın po-

zulmasının ardından Təl-Əviv "üzünü" Suriyaya tutub. Belə ki, İsrail ötən günlərdə Suriyanın Homs və Hama əyalətlərində yer-

ləşən T4 və Palmira hərbi hava bazalarına, həmçinin Hama şəhərinin əsas hava limanına hücumlara start verib. Qeyd edək ki, bu ba-

zalar Türkiyə hərbi heyətləri tərəfindən birgə müdafiə paktı üçün qiymətləndirilmişdi. İsrailin bu hücumları Türkiyənin Suriyada

hərbi baza qurmağa hazırlaşdığına dair xəbərlərin yayıldığı bir vaxtda bölgədə yeni bir qarşıdurma mesajı kimi anlaşılab.

Qəzza yenidən "masa"ya qayıda bilər...

Baş verənlər onsuz da gərgin olan ikitərəfli münasibətləri daha da çətinləşdirir - xüsusilə, İsrailin Qəzzadakı fəaliyyətinə qarşı sırt təqəddirlərdən sonra Təl-Əvivin Ankaradakı diplomatik nümayəndələrinin məsələləşmə üçün geri çağırması, Prezident Ərdoğanın isə İsrailə bütün əlaqələri kəsməklə bağlı elanı regionla bağlı yenidən neqativ mənşərə formalaşdırır. Belə bir zamanda, İsrailin Baş naziri Benyamin Netanyahu ABŞ-a səfəri bir çox suala cavab tapmaq üçün fürsət yaratdı. Belə ki, bir neçə gün öncə Vaşinqtona gələn Netanyahu prezident Trampı Qəzzadakı girov böhranını, ABŞ-ın İsrail məllarına təbiiq etdiyi rüsumların müzakirə etməklə yanaşı, İran və Türkiyə ilə münasibətlər haqda da danışıb. "Oval kabinet"də keçirilən görüşün jurnalistlərə açıq olan hissəsində çıxış edən Tramp Qəzza zolağında saxlanılan girovların azad edilməsini "əsas prioritet" adlandıraraq, O, davam edən danışıqlarla bağlı nikbin olduğunu bildirib, lakin heç bir konkret təşərrüfat açıqlamayıb. "Biz irəliləyiş əldə edirik. İnanıram ki, tezliklə bütün girovları öz evlərində görəəcəyik", - deyər prezident bildirib. Netanyahu həmsöhbəti ilə razılaşaraq, İsrailin girovların azad edilməsinə sadıq olduğunu vurğulayıb. Tərəflər həmçinin İsrail və HƏMAS arasında kövrək atəşkəsi müzakirə ediblər. Hər iki dövlət rəhbərləri yeni razılaşmalar barədə açıqlama verməsələr də, regionda zorakılıq səviyyəsinin azaldılmasının vacibliyini vurğulayıblar.

Məsələnin müzakirəsi onu göstərir ki, ABŞ heç də iddia edildiyi kimi Yaxın Şərqdən "geri çəkilmək" kimi bir niyyətdə deyil - tam əksinə, keçirilən görüşdə fərqli aspektlərə toxunulması ABŞ-ın bütün məsələlərlə bağlı mövzulara hakim olmasını nümayiş etdirib. Beləliklə, yaxın günlərdə Yaxın Şərqə bağlı Trampın "ikinci planı" isə düşünə bilər. Çünki ABŞ lideri hələ də Qəzzanı ələ keçirmək fikrindən yayınmayıb - o, bu ərazini "inanılmaz mühüm daşınmaz əmlak" hesab etdiyini söyləyib. Trampın fikrincə, ABŞ-ın bu işə qarışması lazımdır...

17 faizlik rüsum ləğv ediləcəkmiki?

Bir sıra ekspertlər Trampın "tarif siyasətində" İsrailin də adının qeyd edilməsini Təl-Əvivə "xatırlatma" kimi xarakterizə edir. Elə görüşdə Trampın bu məsələdə israrçı mövqedə olması deyilənləri təsdiqləyir. Netanyahu İsrailin ABŞ-la ticarət əlaqələrini gücləndirmək söyləmələrini vurğulayaraq, bu tədbirlərin yumşaldılması məsələsini qaldırıb.

Yaxın Şərqə bağlı diqqəti cəlb edən daha bir məsələ isə hər iki ölkənin İranın nüvə proqramından narahatlığıdır. Mart ayında Tramp ABŞ-la razılığa gəlməyəcəyi təqdirdə ölkəni bombalayacağı ilə hədələmişdi. Tramp bazar

ertəsi jurnalistlərə deyib ki, ABŞ şənbə günündən başlayaraq İranla birbaşa danışıqlar aparacaq. O, "Bizim çox vacib bir görüşümüz var və ondan nə çıxacağını görəəcəyik" deyib. İran isə Trampın bəyanatlarına cavab olaraq Omandə "bir-baş" deyib, "dolayı" danışıqların aprelin 12-də başlayacağını bildirib. İranın xarici işlər naziri Abbas Əraqçı "İran və ABŞ yüksək səviyyəli dolaylı danışıqlar üçün şənbə günü Omandə görüşəcəkdir. Bu, həm fürsət, həm də sınaqdır. Top ABŞ-ın tərəfindədir", deyib.

Təsnim Xəbər Agentliyinin verdiyi xəbərdə görə, Əraqçı ABŞ nümayəndə heyətinə Yaxın Şərq üzrə xüsusi nümayəndə Stiv Vitkoffun başçılıq edəcəyini təsdiqləyib. İran

Qeyd edək ki, 2024-cü ildə iki ölkə arasında ticarət dövriyyəsi 37 milyard ABŞ dolları həcmində qiymətləndirilir. Amerikanın İsrailə ixracı 14,8 milyard dollar, idxalı isə 22,2 milyard dollar təşkil edib. Ticarət kəşiri 7,4 milyard dollar olub. Netanyahu İsrailin ABŞ-la ticarət kəşirini aradan qaldırmaq və bunu tez bir zamanda etmək niyyətini ifadə edib. "Biz bunun düzgün iş olduğuna inanırıq. Və biz həmçinin ticarət maneələrini - lazımsız yerə qoyulmuş ticarət maneələrinin hamısını aradan qaldıracağıq", - deyər Netanyahu qeyd edib.

İran "topu" Vaşinqtona atıb...

nümayəndə heyətinə isə Əraqçı rəhbərlik edəcəkdir.

Beynəlxalq ekspertlər nəzərdə tutulan görüşün keçirilmə ehtimalını 100 faizlik adlandırmır - əksinə, bu görüşün baş tutmaması

ehtimalının da varlığını söyləyirlər. Qeyd edilir ki, son günlərdə ABŞ-ın İranı vuracağı ilə bağlı yayılan informasiyalar bu görüşü təxirə sala bilər. Çünki hər iki tərəf görüş öncəsi kifayət qədər aqressiv ritorikadan istifadə edirlər. Eyni zamanda, İranın gərginliyin pik həddə çatmaması üçün geri çəkilməyini düşünənlər də var - son dövrlərdə Livan, Suriya və İraqda baş verənlər, HƏMAS-ın və Hizbullahın zəifləməsi Tehranın da əlini "zəiflədib"...

Qeyd edək ki, 2024-cü ildə iki ölkə arasında ticarət dövriyyəsi 37 milyard ABŞ dolları həcmində qiymətləndirilir. Amerikanın İsrailə ixracı 14,8 milyard dollar, idxalı isə 22,2 milyard dollar təşkil edib. Ticarət kəşiri 7,4 milyard dollar olub. Netanyahu İsrailin ABŞ-la ticarət kəşirini aradan qaldırmaq və bunu tez bir zamanda etmək niyyətini ifadə edib. "Biz bunun düzgün iş olduğuna inanırıq. Və biz həmçinin ticarət maneələrini - lazımsız yerə qoyulmuş ticarət maneələrinin hamısını aradan qaldıracağıq", - deyər Netanyahu qeyd edib.

İsrail qarşıdurma istəmir, əş-Şəraa Türkiyəyə gəlir...

Tramp-Netanyahu görüşünün maraqla izlənen detallarından biri isə təbii ki, Türkiyə ilə bağlı idi. Keçirilən görüşdən sonra təşkil olunan mətbuata birgə açıqlama zamanı Netanyahu Suriyada Türkiyə ilə mümkün qarşıdurmanın qarşısını almaq üçün Trampdan vasitəçilik etməsini istəyib. "Türkiyə ilə Suriyada qarşıdurma niyyətimiz yoxdur", - deyər deyib. Netanyahu Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanla Tramp arasında yaxşı münasibətləri önə çəkərək bu qarşıdurmanın qarşısını necə ala biləcəklərini müzakirə etdiklərini vurğulayıb və Trampı bu məsələdə ən yaxşı vasitəçi adlandıraraq, Tramp isə açıqlamasında Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan haqqında yüksək fikirlər səsləndirib: "Ərdoğanı çox sevirəm, o da mənə sevir. Bu isə medianı qıcıqlandırır." Əgər İsrailin Türkiyə ilə problemi varsa, onu mən həll edə bilərəm", - deyər o əlavə edib. ABŞ lideri Ərdoğanı "çətin və ağıllı lider" adlandıraraq, "Əgər Türkiyə ilə bağlı hər hansı problem olarsa, mən onu həll edə bilərəm, amma son də məntiqli olmasın", - deyər Tramp Netanyahuya cavab verib.

Türkiyə də Suriyada İsrailə qarşıdurma istəmir. Türkiyənin xarici işlər naziri Hakan Fidan "Reuters"ə müsahibəsində bildirib ki, Suriya İsrailə müəyyən anlaşma istəyirsə, bu, onların işidir. "Əgər Dəməşqin yeni administrasiyası Türkiyə kimi, Suriyanın qonşusu olan İsrailə "müəyyən anlaşmalar" əldə etmək istəyirsə, bu, onların öz işidir". Fidan vurğulayıb ki, İsrailin hücumları Suriyanın İŞİD və digər təhdidlərin qarşısını almaq qabiliyyətinə zərər vurur. "İsrailin Suriyadakı hərəkətləri gələcək regional qeyri-sabitliyə yol açır".

Yeri gəlmişkən, qarşıdan gələn günlərdə keçid dövründə Suriya Prezidenti Əhməd əş-Şəraa Türkiyəyə səfər edəcəkdir. Türkiyə mətbuatı səfərin detalları ilə bağlı təfərrüatlı məlumat verməsə də, müzakirə olunan predmetlər sırasında Suriyanın gələcəyi, ikitərəfli hərbi münasibətlər, xüsusilə İsrailə bağlı məsələlərin müzakirə mövzusu olacağı proqnozlaşdırılır.

P.İSMAYILOV

Aİ birgə müdafiə fondu yaradır

Trampın Ağ Evə qayıdışı və Ukrayna cəbhəsində proseslərin mənfəəti doğru getməsi, xüsusən də Avropada mövcud təhdidlərin yarandığı bir zamanda Avropa İttifaqının üzv ölkələri öz təhlükəsizliyini təmin etmək barədə düşünməyə

başlayıblar. Son yetmiş beş ildə ABŞ-in çətiri altında sülh və əmin-amanlıq şəraitində yaşayan Avropa ölkələri qorxu və əndişə içəri-sindədir. Sözsüz ki, bu qorxu onların önümüzdəki dövrlərdə daha böyük təhlükələr qarşısında yalnız

qalacaqları düşüncəsindən irəli gəlir. Buna görə də özlərinin təhlükəsizliyini sığortalamaq üçün müəyyən addımlar atmaq niyyətindədirlər. Belə ki, yaxın zamanda Aİ-nin birgə müdafiə fondunun əsası qoyula bilər...

Müdafiə Fondu hansı şərtlər altında fəaliyyət göstərəcək?

Qeyd edək ki, Aİ-nin üzv ölkələrinin maliyyə nazirləri aprelin 12-də Varşavada Aİ-nin müdafiə qabiliyyətini gücləndirmək üçün yeni hökumətlər arasında müdafiə fondunun qurulmasını müzakirə edəcəklər. “Reuters” - in məlumatına görə, “Avropa Müdafiə Mexanizmi” adlanan qurumun yaradılması ilə bağlı ideya “Bruegel” adlı analitik mərkəz tərəfindən irəli sürülüb. Mərkəzin məsələ ilə bağlı sənədinə əsasən, Avropa müdafiə mexanizmi dövlət borcunun səviyyəsini artırmadan külli miqdarda pul cəlb etməlidir. Təşəbbüskarlar qeyd edirlər ki, fonda toplanan vəsait yeni hərbi ləvazimatların və müdafiə texnikalarının alınma-

Aİ-nin birgə müdafiə fondu ilə bağlı ideya 2024-cü ilin dekabrından bəri gündəmədir. Keçən ilin sonunda “Financial Times” - in məlumatında qeyd olunurdu ki, Aİ-nin üzv ölkələri müdafiə layihələrini maliyyələşdirmək üçün Avropa İnvestisiya Fondunun dəstəyi ilə 500 milyard dollar dəyərində müdafiə fondu yaratmağı planlaşdırır.

Xatırladaq ki, bir müddət öncə, Avropa Komissiyasının rəhbəri Ursula Fon der Lyayen müdafiə sektoru üçün Aİ ölkələrinin 150 milyard avroyədək borc almasını nəzərdə tutan 800 milyard avro luq silahlanma planını irəli sürüb.

Ekspertlər nə düşünür?

Qərbdə bir çox ekspertlər hesab edirlər ki, fondun əsas diqqəti “strateji imkanlara” - hazırda ABŞ-dan tədarük edilən bahalı hərbi infrastruktur və avadanlıqlara cəlb olunmalıdır - onların fikrincə, fondun vəsaiti daha çox ABŞ-dan birgə komanda və idarəetmə sistemləri, peyk kəşfiyyatı və rabitə vasitələri, beşinci və ya altıncı nəsil qırıq təyyarələrin, həmçinin müasir müdafiə texnikaların alınmasına sərf olunmalıdır. Ekspertlərin qənaətinə görə, Avropanın silahlanmasında strateji hava hücumundan müdafiə, hava və dəniz logistikası, nüvə silahından çekindirmə vasitələri üstünlük təşkil etməlidir.

Zərər-ziyansız yaşamağın düsturu

Anton Çexovun “Rotşildin skripkası” hekayəsi haqqında

əvvəli ötən sayımızda

Ancaq Bronzanın bir sağalmaz dərdi var: o həmişə zərərə işləyir, daim ziyanə düşür. Ona görə də ovqatı müdam təl olur. Bazar günü, bayram günləri işləmək günahdır, bazar ertəsi isə ağır gündür. Beləliklə, ildə az qala iki yüz gün boş-boşuna keçir, Yakov əlini ağdan-qaraya vura bilmir - gör il boyu nə qədər ziyanə düşür! “Əgər şəhərdə biri çalışsız toy eləyərdisə, ya cuhud orkestrini çağırımdısa, bu da bir zərər idi. Polis nəzarətçisi iki il ydi xəstəydi, günü-gündən öldən düşürdü. Yakov onun ölümünü səbirsizliklə gözləyirdi. Ancaq o, quberniya şəhərinə müalicəyə getdi, işin tərsliyinə bax ki, elə orada da öldü. Buyurun, bu da bir zərər, özü də azından on manat. Çünki onun tabutunu bahalı ipək parçaya tutmaq lazım gələcəkdə...”

Yakovun bir dəftəri var, hər gün zərər-ziyanını o dəftərə qeyd eləyir. Yaz başı saygac götürüb ötən il ərzində nə qədər ziyanə düşdüyünü hesablayanda məlum olur ki, min manatdan artıq zərəri var: “Bu, onu elə sarsıtdı ki, saygacı yerə cırıp tapdaladı. Sonra yenə qaldırıb onu xeyli şıqqıldatdı, dərin ah çəkdi. Sifəti qızarıb tərdən islanmışdı. Fikirləşdi ki, əgər öldəndən çıxmış bu pulu banka qoysaydı, ildə üstünə azı qırx manat faiz gələrdi. Demək, buradan da ona qırx manat ziyan dəyirdi. Bir sözle, hara baxsa, zərərdən başqa bir şey görmürdü”.

May ayında Marfa qarı xəstələnir. Üzü həmişə solğun, qəmli görünən qarının çöhrəsinə işıq gəlir, sifətinə xoşbəxt ifadə qonur, arvad öldüyünə, Yakovdan, dar daxmadan, tabutlardan üzü qurtardığına açıq-aşkar sevinir: “Yakov qarıya baxdıqca yadına çox şeylər düşürdü: ömrü boyu bir dəfə də arvadına nəvaziş göstərməmiş, ona acınamışdı, ona yaylıq almaq, yaxud toydan şirin bir şey götürmək birçə dəfə ağlına gəlməmişdi, əksinə, ancaq üstünə çıxırmış, zərəri ucbatından onu söymüş, yumruğunu düyüb üstünə şıgırmışdı; doğrudur, onu döyməmişdi, ancaq o ki var qorxutmuşdu, o da hər dəfə qorxudan sarısını udmuşdu. Bəli, ona tapşırırmışdı çay içməsin, çünki xərci onsuz da çox çıxırdı. Qarı da çay yerinə ancaq isti su içirdi. Bunlar yadına düşdükcə Bronza anlayırdı ki, niyə indi arvadının üzü belə qərribə, belə fərəhlidir”.

Yalnız bu müşahidəsindən sonra Yakova isti keçir, ona çatır ki, əlli iki illik ömür yoldaşı ölə bilər. Şəhər açılanda qonşudan at-araba alıb Marfanı xəstəxanaya aparır. Həkimisi əvəz eləyən səbirsiz, deyinən, davakar feldşer qarının yaşını soruşanda məlum olur ki, yetmişə başa vurmağına birçə il qalıb. Demək, arvad ömrünü yaşayıb, onun əcolinin əl-ayağına dolaşmaq lazım deyil. Feldşer qarı-qocanı başından eləyib evinə yola salır. Evdə Marfa qorxusundan yatağına uzanmış ki, əri yenə zərər-ziyandan danışib onu danlayacaq: “Yakov isə qəmli-qəmli ona baxıb düşündü ki, sabah İohan Boqoslov, onun ardınca Nikolay Çudotvoretz bazarıdır, sonra bazar günü gəlir, daha sonra bazar ertəsidir ki, bu da ağır gündür. Dörd gün işləmək olmayacaq. Marfa yeqin bu günlərin birində öləcək, demək, tabutu elə bu gün hazırlamaq lazımdır... Dəmir arşını götürüb qarının boyunu ölçdü. Sonra Marfa uzandı, Yakov da xaç çevirib tabut qayırmağa başladı. İşini qurtarandan sonra gözlüyünü taxıb dəftərinə bu sözləri yazdı: Marfa İvanovna üçün tabut - 2 manat 40 qəpik”.

Ölüm ayağından qarı ərinə əlli il bundan qabaq sarışın saçlı bir qızları olduğunu, birlikdə çayın qırağında, cavan soyudun altında oturmaq məni oxuya-oxuya uşağı əzizlədiklərini xatırladı. Yakov hafizəsini nə qədər qurdalayır, nə o qız uşağı, nə də o söyüd yadına düşür. Elə bilir arvadı qara basır.

Marfa gecə sayıqlayıb şəhərə yaxın keçirir. Qonşu qarılar onu yuyub geyindirib tabuta qoyurlar, keşişə pul verməmək üçün Yakov özü dua oxuyur:

“Qəbir üçün ondan qəpik də almadılar, qəbiristanlıq keşikçisi Yakovun kirvəsiydi. Dörd kəndli tabutu pula görə yox, Yakova hörmət nəminə qəbiristanlıqdan apardı. Tabutun ardınca qoca arvadlar, dilənçilər, iki də qələndər gəldi. Qarşından gələn adamlar ayaq saxlayıb xaç çevirirdilər... Yakov da çox razıydı ki, mərasim qaydasınca, ləyaqətlə, həm ucuz, həm də heç kəsi incitmədən başa çatdı. Marfayla son dəfə vidalaşanda əlini tabuta vurub fikirləşdi: yaxşı qayırlılıb!”

Dəfəndən qayıdandan sonra Yakovun halı pisləşir, içini qəm-qüssə alır, yenə yadına düşür ki, bir dam altında yaşadığı əlli iki ildə Marfanı birçə yol əzizləməyib, o cür müti, zəhmətkeş qarının halına yannayıb, onu it-pişik yerinə də saymayıb. Halbuki Marfa hər gün onun ocağını yandırır, çörəyini, xəyəyini bişirir, suyuna gedib, odununu yarıb, onunla bir yastığa baş qoyub, Yakov toydan lül-qənəb qayıdanda onun skripkasını ehmalca divardan asıb, özünü də yatağa uzandırır. Üstəlik, bütün bu işləri qarı dinməz-söyləməz, ürək-ürək, qayğıkeş bir tərzdə görüb... Daim ziyandan çıxmaq haqda düşüncə tıncıxan, qoşqu atı kimi müdam irəli dartınan tənəffüs qoca ötən əlli iki ildə yalnız indi dayanıb geri baxmaq imkanı tapır. Keçmiş onun yaddaşından çoxdan silinib, indisi heç olmayıb, gələcək də heç vaxt gəlmir.

Yakov keçmişdən üstünə qonşu cəkmən xətiyələrin hücumundan qorunmaq üçün ağlamaq istəyir, elə bu vaxt həyatı soyadına çəkilməmiş karikaturaya bənənən, fəmiliası taleyin ironiyası kimi səslənən yəhudi Rotşild gülə-gülə qapısına gəlib onu təcili orkestrin tədbirinə çağırır. Qoca hirsələnib cuhudu qapıdan qovur, uşaqlar küçədə onu hoydu-hoyduya götürürlər, kiminsə qışqırdığı itlər bədbəxt, qorxaq yəhudinin üstünə tökülür, sonra yeqin onu it tutduğuna görə zavallının fəryadı göyə bülənd olur.

Qoca dərindən düşüncəyə düşür, qorxaq, ürək-ürək baş çəkir, çay qırağına enir, burada üzən ördəyə-qaza tamaşa eləyir. Marfanın son nəfəsində xatırladığı söyüdü görəndə tanıyır, artıq qocalmış ağacın altında oturub keçmişə dalır, indi artıq körpəyə gəlməyə çəkilməmiş sarışın qızcağız da yadına düşür. İndi ona çatır ki, ötən qırx-əlli ildə bir dəfə də çay qırağına çıxmayıb, bu boyda çaya diqqət yetirməyib: “Çay da kiçik çay deyildi, bu çaydan balıq tutub tacirlərə, məmurlara, stansiya bufetçisi-nə satmaq, bundan gələn pulları banka qoymaq olardı. Gəzinti gəmilərində aşağı-yuxarı üz-üzə skripka çalıb yaxşı pul yığardı. Bəlkə çayda qayıq sürmək də olardı, hər halda bu, tabut qayırmaqdan yaxşıdır. Nəhayət, çoxlu qaz saxlamaq, qışda kəsib Moskvaya göndərmək, təkcə tükəndən ildə on manat pul tutmaq olardı. Ancaq o bunları nəzərdən qaçırmışdı! Gör nə qədər ziyanə düşmüşdü! Balıq tutmağı, skripka çalmağı, qayıq işlətməyi, qaz kəsməyi üst-üstə toplansa, gör nə böyük sərvət yığardı! Ancaq bunlar onun heç yuxusuna da girməyib. Həyat çox səmərəsiz, zövqü-səfasız, boş-boşuna keçib. İrəlində artıq heç nə görünmürdü. Geriyə baxanda da zərər-ziyandan başqa gözə bir şey dəymirdi. Axı niyə insan zərərsiz-ziyansız, itkisiz yaşaya bilmir?...”

Yakov ömrünü dava-şavada, qeyli-qalda keçirdiyinə, arvadını daim qorxu, təzyiq altında saxladığına, binəvə Rotşild qovub itlərin cənginə verdiyinə görə bərk peşmanlıq çəkir. Düşünür ki, adamlar arasında nifrət, küdurət olmasa, insan insanla mehriban dolansa, bundan hamı böyük qazanc götürər, dünyada ac-yalavac, yoxsul, dilənçi qalmaz.

F. Uğurlu

davamı növbəti sayımızda

Fondun pərdəarxası məqsədi

Məsələ ilə bağlı politoloq Asif Nərimanlı “Yeni Azərbaycan” qəzetinə şərhində qeyd edib ki, bu təşəbbüs Avropa ordusunun yaradılması istiqamətində ilk addım ola bilər: “Ukraynada müharibə başlamazdan əvvəl Fransa tərəfindən vahid Avropa ordusunun yaradılması ilə bağlı ideya irəli sürülmüşdü. Almaniya və Aİ-nin bəzi ölkələri bu ideyanı dəstəkləyirdi. Hətta Merkel hakimiyyəti bununla bağlı Fransa ilə müqavilə də imzalamışdı. Təbii ki, həmin zaman Almaniya və Fransa təmsilində Aİ-nin siyasi elitası vahid Avropa ordusu ideyasını gündəmə gətirməkdə əsas məqsədi ilk növbədə NATO-nun təhlükəsizlik çətirini zəiflətmək və Avropanın təhlükəsizlik arxitekturasını formalaşdırmaq, növbəti mərhələdə isə Aİ-ni global güc mərkəzinə çevirmək idi. Üç dörd il ərzində bu məsələ üzərində geniş fikir mübadilələri aparıldı. Amma Rusiya ilə Ukrayna arasında müharibə başladıqdan sonra Fransa və Almaniyanın bu istiqamətdə atdığı bütün addımlar fiaskoya uğradı. Aİ əvvəlki vəziyyətinə qayıtmağa, yəni Avropa ölkələri yenidən ABŞ-in çətiri altında bir araya gəlməyə məcbur oldu. ABŞ Avropa üzərində təsir imkanlarını daha da artırdı. Ukraynada müharibənin davam etdiyi bir zamanda bu məsələ tam fərqli formada yenidən gündəmə gəlir”.

ABŞ və NATO-nun buna münasibəti necə olacaq?

“Vaxtilə vahid Avropa ideyası mühüm müzakirə obyektinə çevriləndə ABŞ buna tam şəkildə qarşı çıxırdı. Vaşinqton bu ideyanın həyata keçməməsi üçün Avropa İttifaqına, xüsusilə də Fransa və Almaniya-yə ciddi təzyiqlər edirdi. Amma hazırkı dövrdə, yəni Trampın birinci hakimiyyəti və Bayden administrasiyası dövrü ilə müqayisədə Aİ-nin bu cür addımları Vaşinqtonu o qədər də narahat etmir. Vaşinqton hələ ki, kəskin reaksiya vermir. Çünki Trampın özü Avropa ölkələrindən öz müdafiə xərclərini artırımağı və təhlükəsizliyinə daha çox diqqət ayırmağı tələb edir. Tramp və onun komandası öz çıxışlarında dəfələrlə açıq şəkildə bəyan ediblər ki, ABŞ Avropanın təhlükəsizliyinə zəmin durmaqda daha maraqlı deyil,” - deyər A.Nərimanlı NATO-nun da Aİ-nin bu təşəbbüsünə etiraz etməyəcəyini düşünür. Amma bir halda: “Aİ-nin üzv ölkələri bu fond vasitəsilə ABŞ və digər ölkələrdən yeni hərbi ləvazimatlar alaçaqlar, öz hərbi sənayesini inkişaf etdirəcəklər. Bu, NATO-ya, eləcə də Tramp administrasiyasına sərf edir. Əgər bu fond NATO-nun prinsipləri çərçivəsində fəaliyyət göstərəcəksə, NATO-nun nizamnaməsinə uyğun addımlar atacaqsə, belə bir halda heç bir etiraz olmayacaq. Lakin əgər bu fondun vəsaiti vahid ordunun yaradılmasına xərclənəcəksə, NATO daxil olmaqla ABŞ buna qarşı çıxacaq”.

Yunis ABDULLAYEV

“Yeni Azərbaycan” qəzetinə abunə olmaq istəyənlər aşağıdakı yayım şirkətləri ilə əlaqə saxlaya bilərlər:

“Azərpoçt” MMC PDM- 0125984955, 0552004544 F.Ş.Ruhid Hüseynov - 0124349301, 0505357898
“Azərmətbuatıayımı” ASC - 0124411991, “Ziya LTD” MMC - 0124977696, 0503067744
0124404694
“Soma” MMC - 0125940252, 0503336969
“PressInform” MMC - 0703400100, 0504560835
“Qaya” MMC - 0125667780, 0502352343
“Qasid” MMC - 0124931406, 0124938343

6 aylıq abunə - 79,20 AZN
12 aylıq abunə - 158,40 AZN

Xalqımızın adət-ənənələrini, milli-mənəvi dəyərlərini birləşdirən baxışlar sistemi kimi azərbaycançılıq ideyası ictimai-siyasi proseslərə, konstitusiyaya sistemində, xüsusilə dövlət quruculuğuna öz müsbət təsirini göstərir. Bu ideologiya Azərbaycanın müstəqilliyini qorumaq, onun demokratik inkişafını təmin etməklə bərabər, millətçilik və sovi-

nizmə qarşı təşəkkül tapmış ideologiyadır. Belə ki, azərbaycançılıq ideyasının kökündə millətçilik yox, vətəndaşlıq dəyəri dayanır.

Azərbaycançılıq təkə dövlətimizin vətəndaşlarını yox, bütün dünyada yaşayan azərbaycanlıları əhatə edərək dünya azərbaycanlılarının milli istinad mənbəyinə çev-

Milli həmrəylik mənbəyi...

Azərbaycançılıq xalqımızın orta q dəyəridir!

rilib. Xalqın, milli dövlətimizin məfkurəsinə çevrilən azərbaycançılıq ideologiyası mənəvi-ideoloji müstəvidə milli inkişafın praktik modelinə çevrilib. Azərbaycançılıq real tarixi keçmişimizlə, milli mentalitetimizlə və mövcud dəyərlərlə sıx bağlı olduğundan qısa zaman kəsiyində cəmiyyət tərəfindən qəbul olunub.

Azərbaycanda Deflimpiya Oyunları keçirilə bilər

Milli Olimpiya Komitəsində (MOK) Beynəlxalq Karlar İdman Komitəsinin (IKF) və Avropa Karlar İdman Təşkilatının (ECIS) nümayəndə heyəti ilə görüş keçirilib.

MOK-dan AZƏRTAC-a verilən məlumata görə, görüşün əsas məqsədi Azərbaycan Deflimpiya Komitəsinin fəaliyyətini gücləndirmək, karlar idmanını daha da inkişaf etdirmək və gələcəkdə bu sahə üzrə əməkdaşlıq imkanlarını genişləndirmək olub.

Tədbirdə Beynəlxalq Karlar İdman Komitəsinin və Avropa Karlar İdman Təşkilatının təcrübə və resurslarının Azərbaycanın Deflimpiya Hərəkatına dəstəyi müzakirə edilib.

MOK-un baş katibi Azər Əliyev əvvəlcə komitənin fəaliyyəti və Azərbaycan idmanının inkişafı barədə ətraflı məlumat verib. O, Azərbaycanın ev sahibliyi etdiyi beynəlxalq yarışlar və Olimpiya Oyunlarında əldə edilən uğurlardan danışib. Əlillər idmanına xüsusi diqqət yetirildiyini qeyd edərək, Paralimpiya Oyunlarında Azərbaycan idmançıları üçün uğurlu çıxış etdiyini vurğulayıb. Baş katib “Tokio-2020” Yay Paralimpiya Oyunlarında Azərbaycanın 19 medal qazandığını və bu nəticə ilə 10-cu yeri tutduğunu bildirib.

Azər Əliyev Deflimpiya Hərəkatının çətinliklərini vurğulayaraq, burada yalnız fiziki hazırlıq deyil, həm də zehni hazırlığın önəmli olduğunu qeyd edib. Azərbaycanın Deflimpiya Oyunlarında indiyədək iştirak etmədiyini vurğulayan baş katib bu il Tokioda keçiriləcək yarışda ölkəmizin uğurla təmsil olunacağına inandığını söyləyib.

O, 2023-cü ildə yaradılan Azərbaycan Deflimpiya Komitəsinin, yeni təşkilat olmasına baxmayaraq, çox fəal fəaliyyət göstərdiyini qeyd edib. O, Azərbaycanın I Avropa Oyunlarına, IV İslam Həmrəyliyi Oyunlarına və digər multiidman yarışlarına ev sahibliyi etdiyini, həmçinin Deflimpiya Oyunlarının Azərbaycanla keçirilməsi təklifinin çox maraqlı olduğunu vurğulayıb. A.Əliyev Azərbaycan Milli Olimpiya Komitəsinin bu sahəyə dəstək verməyə hazır olduğunu bildirərək, bu işin Gənclər və İdman Nazirliyi, Əmək və Əhəlinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin dəstəyi ilə daha da irəliləyəcəyini diqqətə çatdırıb.

Beynəlxalq Karlar İdman Komitəsinin prezidenti Adam Kosa Azərbaycanın karlar idmanına göstərdiyi diqqət və dəstəyi yüksək qiymətləndirib. O, bu cür əməkdaşlıqla Azərbaycan Deflimpiya idmançıları üçün beynəlxalq arenada daha çox uğur əldə etməsi üçün mühüm imkanların yaradılacağına əmin olduğunu bildirib. Adam Kosa Azərbaycanın Deflimpiya hərəkatını dəstəkləmək və Avropa çempionatı, eləcə də regional yarışların ölkəmizdə keçirilməsini təşviq etmək üçün dəstək olacağına ümid etdiyini vurğulayıb.

Avropa Karlar İdman Təşkilatının prezidenti İosif Stavrakakis Azərbaycanla əməkdaşlıq etməyin çox müsbət olduğunu, bu əlaqələrin gələcəkdə daha da inkişaf etdirilməsi üçün geniş imkanlar olduğunu qeyd edib. O, Azərbaycanın Deflimpiya Oyunlarında qonaq qismində iştirak edəcəyinə ümid etdiyini deyib. Bu il Tokioda keçiriləcək Deflimpiya Oyunlarında 21 idman növü üzrə 4 minə yaxın idmançının iştirak edəcəyini deyən İosif Stavrakakis, həmçinin 104 ölkənin qeydiyyatdan keçdiyini diqqətə çatdırıb.

Azərbaycan Deflimpiya Komitəsinin prezidenti Anar Bayramov görüşdə qurumun gələcək planları barədə ətraflı məlumat verib. O, Deflimpiya yarışlarının Azərbaycanla keçirilməsinin vacib bir addım olduğunu qeyd edərək, bu sahənin inkişafı üçün daha geniş imkanların yaradılacağına əminliyini bildirib.

Görüşün sonunda, tərəflər qarşılıqlı əməkdaşlığın genişləndirilməsi və gələcəkdə daha sıx əlaqələrin qurulması ilə bağlı razılaşmalar əldə ediblər. Bu cür görüşlərin Azərbaycanın beynəlxalq idman sahəsində mövqeyini gücləndirməklə, ölkəmizin Deflimpiya Hərəkatına dəstək baxımından böyük əhəmiyyət kəsb etdiyi vurğulanıb.

Sonda Azər Əliyev Beynəlxalq Karlar İdman Komitəsinin prezidenti Adam Kosaya MOK-un xüsusi hədiyyəsini verib.

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyi

Məqalə “Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyi”nin maliyyə dəstəyi ilə “Azərbaycançılıq ideyasının təbliği” istiqaməti üzrə hazırlanmışdır

İdeologiyamızın güclənməsində ana dili faktoru...

kütləvilik səviyyəsinin daha da artmasını şərtləndirib. Dövlət başçısının imzaladığı fərman və sərəncamlar milli dilimizin mühafizəsi və inkişafı yönündə mühüm əsas olmaqla yanaşı, eyni zamanda, milli identikliyi də gücləndirən əhəmiyyətli amildir. Bütün bu faktlar Azərbaycan dilinin azərbaycançılıq ideologiyasının güclənməsində mühüm faktor olduğunu təsdiqləyir. Bir sözlə, bu sahədə imzalanan bütün sərəncam və fərmanlar dünya azərbaycanlılarını birləşdirərək milli məfkurəyə çevrilən azərbaycançılıq ideologiyası ölkədəki bütün konfessiya və etnosların da həmrəylik və qarşılıqlı anlaşma mühitində yaşamasını təmin edən ideoloji faktordur”.

Azərbaycan gəncliyi milli inkişafa töhfələr verir!

Deputatın sözlərinə görə, Azərbaycançılıq ideologiyası, eyni zamanda, milli dəyərlərin təbliği, gəncliyin vətənpərvərlik ruhunda tərbiyəsi baxımından müstəsna əhəmiyyət kəsb edir: “Ümumiyyətlə, müasir dövrdə-qloballaşma şəraitində hər bir ölkənin milli inkişaf siyasətinin əsasında dayanan funda-

Millət vəkili son olaraq qeyd edib ki, azərbaycançılıq ideyasının təbliği dövlətçilik və vətənpərvərlik kimi təməl ideyalara söykənir: “Dövlətçilik təməl ideyasına əsasən Azərbaycan ərazisində yaşayan insanların vahid dövləti var. Həmin vahid dövlət də Azərbaycan Respublikasıdır. Dövlətin vətəndaşları irqindən, dinindən, siyasi baxışından asılı olmayaraq, vahid ideyaya - Azərbaycan dövlətinin qorunması, saxlanması ideyasına qulluq etməlidir. Dövlətçilik təməl ideyasına da dəstək verən ikinci təməl ideya vətənpərvərlikdir. Azərbaycan ərazisində yaşayan hər bir kəs Azərbaycan Respublikasının bayrağına, gerbinə, himninə, konstitusiyasına hörmət etməlidir. Çünki Azərbaycançılıq

mental faktorlardan biri də milli-mənəvi dəyərlər və milli ideologiya əsasında gənclərin inkişafı və tərbiyəsinin təmin edilməsidir. Dövlətin yüksək diqqət və qayğısının fonunda mütəmadi olaraq inkişaf edən Azərbaycan gəncliyi həm milli-mənəvi dəyərlərin, milli ideologiyasının mənimsənilməsində, həm də təbliğində aktiv təbəqə kimi çıxış edir. Əsas məsələ isə budur ki, Azərbaycan gəncliyi bu kontekstdə dövrün tələb və reallıqlarına uyğun surətdə çevik və səmərəli fəaliyyət mexanizmi ilə milli inkişafa töhfələr verir”.

Milli kimliyimiz, milli birliyimiz...

lıq ideyası milli kimliyimiz, milli birliyimizdir. Bu ideya tarix boyu xalqımızın əzab-əziyyəti, canı, qəhrəmanlığı bahasına nail olduğu ən böyük mənəvi sərvətidir. Azərbaycançılıq ideyasının təbliği milli həyatın abəngərdarlığı, dünya azərbaycanlılarının ümumi maraqları, ölkənin ərazi bütövlüyünün qorunmasına xidmət edərək gələcək nəsillərə də Azərbaycan dilini, mədəniyyətini, milli-mənəvi dəyərlərini və adət-ənənələrini sonsuz sevməyi aşılayır”.

Sahib

ÜST-dən xəbərdarlıq... Yeni pandemiya hazırıq?

Son zamanlar yeni pandemiyanın olacağı ilə bağlı informasiyalar yayılmaqdadır. Bunun bir sıra səbəbləri var. Viruslar həmişə olub, son vaxtlar isə müxtəlif səbəblərdən bu viruslar çoxalıb, müxtəlif ştamlar meydana çıxıb.

Yeni virus gəlir...

Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının (ÜST) baş direktoru Tedros Adhanom Qebreyesus yeni pandemiya barədə xəbərdarlıq edib. Qebreyesus bildirib ki, gec-tez yeni pandemiya baş verəcək və bu nəzəri risk deyil, epidemioloji əminlikdir.

Onun sözlərinə görə, növbəti pandemiya gözlənməyəcək: “Yeni bir pandemiya 20 il və ya daha çox müddətdə baş verə bilər və ya sabah da ola bilər. Amma bu, baş verəcək və hər

verənliyi və beynəlxalq fəaliyyəti gücləndirəcək.

Təhlükə hər zaman var!

Mövzunu “Yeni Azərbaycan”a şərh edən infeksiyoz Mərdan Əliyev bildirib ki, virus təhlükəsi həmişə olduğu kimi yenə var və hətta daha artıqdır. Onun sözlərinə görə, COVID dövründə müxtəlif təcrübələr yaşandı: “Yaşanan bu təcrübələr virusların aşkarlanması istiqamətində məlumatları artırıb. Ümumiyyətlə, viruslarla bağlı həddindən artıq informasiyanı cəmiyyətdə çoxaldı. Bunun həm faydalı, həm də zərərli tərəflərinin olduğunu qeyd etməliyik. Bundan əlavə, virusologiya sahəsindəki tədqiqatların daha da dərinləşməsinə imkan yarandı.

Farmakoloji vasitələrlə aparılan müalicələrin və digər müalicə metodlarının daha dərin tədqiqını ortaya qoydu. Eyni zamanda yeni virusların aşkarlanması böyük bir maliyyə tələb etdiyini bilmiş olduq. İkincisi, farmakoterapiyanın özü olduqca böyük və yenə də global səviyyədə maliyyə tələb edən bir sahədir”.

Kifayət qədər maariflənmişik

Həkim əlavə edib ki, COVID-dən gördüyümüz acı təcrübə göstərir ki, yanlış tədqiqatlar aparılarsa və ya tədqiqat laboratoriyalarında olan təhlükəsizlik rejimlərinə normal şəkildə əməl olunmazsa, bu virus da Uhan təcrübəsindəki kimi çox qısa zamanda lokal ərazilərə keçib epidemiyalara, hətta pandemiyalara səbəb ola bilər və insanlığı üçün ciddi yaşam təhlükəsi yarada bilər: “Biz kifayət qədər maariflənmişik və ən azı müəyyən qədər özümüzü qorumağıq. Mümkün qədər xəstəliyi bildiyimiz halda insanlardan uzaq durmağa çalışmalıyıq, immun sistemini gücləndirmək, yəni idman hərəkətləri etmək, müxtəlif vitaminlərin qəbuluna, qidalanmaya, yuxu rejiminə riayət etmək, eyni zamanda təbii ki, temperaturu olan, xəstəlik ehtimalı olan insanlardan bir qədər uzaq durmaq, antiseptik və aseptik vasitələrdən istifadə etmək, məsafə saxlamaq, maska və s. istifadə etmək lazımdır”.

Viruslarla yaşamağa öyrəşməliyik...

Həkim qeyd edib ki, ilk pandemiya heç kim hazır deyildi. Ancaq növbəti pandemiya üçün hər kəs hazırdır: “Çünki ciddi təcrübə qazandıq. Koronavirus pandemiyası tüğyan etdiyi ərzədə müəyyən xəstəxanalar tikildi, modul tipli xəstəxanalar hazırlandı, həkimlər praktiki olaraq virusla mübarizə apardılar. Qısa müddətdə vaksın hazırlandı. Infeksiyoz nəzarət və maarifləndirmə işlərinin strategiyasını artıq hər kəs bilir”.

Yeganə BAYRAMOVA

Təsisçi:
Yeni Azərbaycan Partiyası
Baş redaktor:
Alqış HƏSƏNOĞLU

www.yeniazərbaycan.com
mail@yeniazərbaycan.com
Ünvan: Bakı - AZ-1000, Üzeyir Hacıbəyli - 66
Telefonlar:
598-37-76, 498-82-21
498-81-24, 498-19-84

İndeks: 67100
Lisensiya: N-B-317
Tiraj: 4834
Sifariş: 713
“Kapital Bank” ASC-nin Nərimanov rayonu filialı
h/h - 33080019443900419109
kod - 200093
VÖEN - 1500486601

Qəzet “Yeni Azərbaycan”ın bilgisayar mərkəzində yığılıb, səhifələnilir və “Azərbaycan” nəşriyyatında ofset üsulu ilə çap edilir.

Qəzet 1993-cü ilin
aprel ayında nəşr olunur.
Məsul nəvbətçi:

Yeganə Bayramova